

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

کزارش موصوع نخش ۵ از مرحله دوم شرح خدمات مشاور مادر

سند سگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰ - ۱۳۹۴)

(اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان)

ویرایش سوم

محری: بهاده انشگاهی واحد استان زنجان

محری طرح: محمدی عباسی

میر علمی: علی نصیری اقدم

هیکلداران: یمترا عطیی، فرزانه فیض آبادی

فهرست مطالب

صفحه

موضوع

۱	پیشگفتار .....
۱	۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد ۳
۳	۳- ۱-۱- اداره روابط کار ۶
۶	۶- ۱-۱-۲- اداره بازرسی کار ۸
۸	۸- ۱-۱-۳- اداره امور اجتماعی ۹
۹	۹- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست) ۹
۹	۹- ۱-۲- چشم‌انداز بیست ساله ۱۰
۱۰	۱۰- ۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز ۱۰
۱۰	۱۰- ۳-۲- برنامه چهارم توسعه ۱۱
۱۱	۱۱- مأخذ: برنامه چهارم توسعه ۱۲
۱۲	۱۲- ۴-۲- سیاست‌های اجرایی- ابلاغی مقام رهبری ۱۳
۱۳	۱۳- ۵-۲- قانون برنامه پنجم توسعه ۱۴
۱۴	۱۴- ۶-۲- سند ملی توسعه استان ۱۴
۱۴	۱۴- ۳- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه ۱۴
۱۵	۱۵- ۱-۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره وری نیروی کار در فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه (اعم از فعالیت‌های تحت تصدی و نظارت) و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق ۱۵
۱۵	۱۵- ۱-۳-۱- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی ۱۷
۱۷	۱۷- ۱-۳-۲- ارزیابی تحولات بهره‌وری نیروی کار ۱۹
۱۹	۱۹- ۲-۳- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تحت تصدی دستگاه و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق ۱۹
۲۳	۲۳- ۱-۳- ارزیابی تحولات اشتغال ۲۳
۲۴	۲۴- ۲-۳- ایجاد و گسترش مراکز کاریابی: ۲۵
۲۵	۲۵- ۳- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای ۲۷
۲۷	۲۷- ۴-۳- صندوق مهر رضا ۲۷
۲۷	۲۷- ۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه ۲۷
۲۸	۲۸- ۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار ۲۸
۲۸	۲۸- ۵-۱- نقاط قوت ۲۸

۲۸	۲-۵- نقاط ضعف .....
۲۹	۳-۵- فرست ها .....
۳۱	۴-۵- تهدیدها .....
۳۳	۶- تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم .....
۳۵	۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم .....
۳۵	۸- سیاست ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم .....
۳۶	۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی .....
۳۶	۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت های تحت پوشش دستگاه .....
۳۸	۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم .....
۳۸	۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش های خصوصی و تعاونی .....
۳۹	۱۲-۱- آموزش .....
۳۹	۱۲-۲- ساده سازی مقررات و تشریفات اداری .....

فهرست جداول

صفحه

موضوع

جدول ۱. مواد قانونی مرتبط با اشتغال در برنامه چهارم توسعه ۱۱	
جدول ۲. مقایسه متوسط ارزش افزوده فعالیت‌های استان زنجان با کشور ۱۳۷۹ - ۸۶ ..... ۱۵	
جدول ۳. رشد ارزش افزوده در فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی طی دوره ۱۳۸۰ - ۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور ۱۵	
جدول ۴. سهم ارزش افزوده فعالیت از ارزش افزوده استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰ ..... ۱۶	
جدول ۵. رشد ارزش ستانده و متوسط آن طی دوره ۱۳۷۹ - ۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور ۱۷	
جدول ۶. تحولات بهره‌وری کار در فعالیت‌های اقتصادی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶ ..... ۱۸	
جدول ۷. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ ..... ۱۹	
جدول ۸. میزان اشتغال در مناطق شهری و روستایی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نفر/درصد ۱۹	
جدول ۹. میزان رشد اشتغال در فعالیت‌های اقتصادی استان به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵ ..... ۲۰	
جدول ۱۰. برآورد سرمایه‌گذاری در استان زنجان طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به روش نسبت سرمایه‌گذاری به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۶ در بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی ۲۰	
جدول ۱۱. ریسک سرمایه‌گذاری در هر فعالیت اقتصادی در استان زنجان با توجه به ارزش ستانده فعالیت ۲۱	
جدول ۱۲. ریسک سرمایه‌گذاری در هر فعالیت اقتصادی با توجه به ارزش افزوده فعالیت ۲۲	
جدول ۱۳. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط ۲۳	
جدول ۱۴. عملکرد مؤسسات کاریابی طی سال‌های ۱۳۷۶-۸۷ در استان زنجان ۲۵	
جدول ۱۵. عملکرد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای طی سال‌های ۱۳۷۵-۸۷ در استان زنجان ۲۶	
جدول ۱۶. توزیع نیروی انسانی سازمان بازرگانی استان زنجان بر حسب تحصیلات در سال ۱۳۸۶ ..... ۲۹	
جدول ۱۷. اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم ۳۳	
جدول ۱۸. پروژه‌های استانی در دست اجرا بر حسب دستگاه اجرایی ۳۶	
جدول ۱۹. سهم پروژه‌های استانی سازمان کار و امور اجتماعی ۳۷	
جدول ۲۰. فهرست پروژه‌ها و طرح‌های اداره کل کار و امور اجتماعی استان زنجان ۳۵	
جدول ۲۱. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمدۀ اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۳۷	
جدول ۲۲. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ ..... ۳۸	

فهرست نمودار

صفحه	موضوع
------	-------

۱۶	نمودار ۱. مقایسه رشد ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور.....
۱۷	نمودار ۲. رشد ارزش ستانده و متوسط آن طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور .....
۱۸	نمودار ۳. تحولات بهره‌وری نیروی کار در فعالیت‌های اقتصادی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶.....
۲۲	نمودار ۴. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی.....

پیشگفتار^۱

لازمه یک زندگی سالم، دسترسی به فرصت‌های شغلی مناسب و امرار معاش از محل درآمدهای آن است و لازمه در دسترس بودن فرصت‌های شغلی مناسب سرمایه‌گذاری است. لذا هر جامعه‌ای برای دستیابی به رشد و توسعه پایدار و رقم زدن حداقلی از رفاه برای شهروندان خود باید به الزامات و پیش زمینه‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زایی امعان نظر داشته باشد و مقدمات آن را مهیا نماید.

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان با هدف ایجاد فضای مساعد سرمایه‌گذاری و رفع موانع کسب و کار و در نتیجه ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار تهیه شده است. در این سند ضمن پرداختن به عملکرد گذشته استان در بازار کار و شناسایی مزیت‌های نسبی استان، نقاط قوت و ضعف و فرصت‌ها و تهدیدهای سرمایه‌گذاری در استان شناسایی شده و بر مبنای آن برنامه‌های توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان تدوین شده است.

در بخشی از این سند عملیاتی به نقش و جایگاه دستگاه‌ها و سازمان‌های دولتی در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری پرداخته شده و در راستای ترسیم آن نقش و جایگاه تهیه اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی تهیه شده است.

این نکته به غایت درست است که وظیفه دستگاه‌های دولتی خلق فرصت‌های شغلی مستقیم نیست و نمی‌توان انتظار داشت که این دستگاه‌ها از طریق سرمایه‌گذاری و بر عهده گرفتن تصدی‌های جدید برای افراد بیکار استان شغل ایجاد کنند. لکن تهیه و تنظیم اسناد توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاهی از این حیث حائز اهمیت است که هر دستگاه در ارتباط با وظایف قانونی و فعالیت‌های تحت نظرارت و تصدی خود محورهایی را شناسایی می‌کند که بر هرینه سرمایه‌گذاری اثرگذار است و دستگاه می‌تواند با برنامه‌ریزی از دامنه آن هرینه‌ها بکاهد و بر رقابت‌پذیری فعالیت‌های اقتصادی بیفزاید.

«اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان» وظایف متعددی در حیطه‌های گوناگون بر عهده دارد که مهمترین سرفصل‌های آنها عبارتست از:

- مرجع حل اختلاف بین کارگر و کارفرما
- طبقهبندی مشاغل
- بیمه بیکاری
- نظارت بر شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی تأمین نیروی انسانی
- نظارت بر اجرای مقررات ناظر به شرایط کار

^۱ در این سند به دلیل فقدان آمار و اطلاعات مورد نیاز و یا عدم موضوعیت تعدادی از بندهای شرح خدمات با ساختار اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، بررسی برخی زیربخش‌های شرح خدمات از دستور کار خارج شده است. همچنین لازم به یادآوری است که این سند پیش از ادغام دو وزارت‌خانه تعاون و کار و امور اجتماعی تنظیم شده است.

- آموزش مربوط به حفاظت فنی و راهنمایی کارگران، کارفرمایان

به منظور انجام وظایف برشمرده، این سازمان برخی برنامه‌ها و اقدامات اجرایی در پیش رو قرار داده است که می‌تواند نقش مهمی در بهبود محیط کسب و کار، کاهش هزینه‌های سرمایه‌گذاری و توسعه فرصت‌های شغلی ایفا نماید. از جمله این برنامه‌ها می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:

- ایجاد زمینه‌های لازم برای توسعه
- تعامل مناسب با تشكل‌های کارگری و کارفرمایی
- آموزش مناسب کارگران و کارفرمایان و آشنایی ایشان با قوانین و مقررات
- ...

با این رویکرد، سند حاضر در ۱۲ بند به شرح زیر تنظیم شده است:

- ✓ بند نخست، بررسی نقش قانونی دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد
- ✓ بند دوم، مطالعه مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا دست)
- ✓ بند سوم، ارزیابی تحول رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و

چهارم

- ✓ بند چهارم، ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در طی برنامه‌های سوم و چهارم

- ✓ بند پنجم، تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار

- ✓ بند ششم، تعیین اهداف کمی دستگاه در دوران برنامه پنجم توسعه
- ✓ بند هفتم، راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم
- ✓ بند هشتم، سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم توسعه

- ✓ بند نهم، برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

- ✓ بند دهم، برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم توسعه

✓ بند یازدهم، تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم

توسعه

✓ و در نهایت بند دوازهم، ارایه تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در

بخش‌های خصوصی و تعاونی

۱- نقش قانونی (مأموریت‌ها و وظایف) دستگاه در توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصاد

به طور کلی ساختار تشکیلاتی و وظایف مترتب بر ادارات کار و امور اجتماعی به گونه‌ای است که هیچیک از فعالیت‌های تحت تصدی آنها به صورت مستقیم با فرایندهای سرمایه‌گذاری و یا ایجاد اشتغال مرتبط نمی‌باشد. اما مجموع فعالیت‌های این ادارات به گونه‌ای است که بحث سرمایه‌گذاری و اشتغال را تحت تأثیر قرار می‌دهند. بر اساس اطلاعات مندرج در تارنمای اداره کل کار استان زنجان، وظایف اداری این دستگاه به شرح ذیل می‌باشد:

۱-۱-۱- اداره روابط کار

حقوق کار همانند سایر قواعد حقوقی، بر روابط انسان‌ها با یکدیگر حاکم است. تا پیش از ایجاد قواعد خاص حقوق کار، روابط میان کارگر و کارفرما از راه قرارداد کار مشخص می‌شد و چنین گمان می‌کردند که تعیین آزادانه شرایط قرارداد از سوی طرفین مناسب ترین وسیله برای تنظیم روابط آنهاست ولی از آنجا که در عمل کارفرماس است که با تکیه بر برتری اقتصادی خود و نیاز کارگر شرایط خود را به وی تحمیل می‌کند رفته رفته قوانین کار برای پشتیبانی از کارگران بوجود آمد و انعقاد قرارداد را تابع شرایط خاص کرد. با این همه نادرست خواهد بود اگر حقوق کار را تنها در یک سری قواعد حمایتی خلاصه و آن را به تعهداتی یک طرف در مقابل طرف دیگر (کارفرما و کارگر) و یا بالعکس بدانیم چرا که هر یک از طرفین در مقابل دیگری حقوق و تکالیفی را داد که موجب ایجاد روابط کار گردید.

با این توضیح اداره روابط کار به منظور نظارت و حفظ مناسبات فی ما بین کارگر و کارفرما در مدت همکاری و در محیط کار و نیز در جهت حفظ اشتغال مؤثر و تولید بهینه فعالیت دارد. وظایف این اداره به شرح ذیل می‌باشد:

• مراجع حل اختلاف

قانونگذار در ماده ۱۵۷ قانون کار مصوب اسفندماه ۱۳۶۹ رفع هرگونه اختلاف مزدی بین کارفرما و کارگر را ابتدا از طریق سازش و توافق عنوان نموده است که در صورت عدم توافق و سازش موضوع از طریق مراجع حل اختلاف که شامل هیئت تشخیص (بدوی) و هیئت حل اختلاف (تجدیدنظر) می باشند رسیدگی و در نهایت اصدر رأی خواهد شد.

هیئت تشخیص - رسیدگی در هیئت تشخیص صرفاً در حدود خواسته عنوان شده توسط خواهان انجام می گیرد که با اکثریت آراء انشاء رأی می نمایند که پس از ابلاغ ظرف ۱۵ روز قابل اعتراض و رسیدگی در هیئت حل اختلاف می باشد. این هیئت شامل ۳ عضو می باشد نماینده دولت، نماینده کارفرمایان و نماینده کارگران - نماینده کارفرمایان از طریق مجمع صنفی کارفرمایی و در صورت عدم وجود مجمع مذکور برای مدت ۲ سال انتخاب خواهد نمود. نماینده کارگران از طریق کانون شورای اسلامی استان از بین کارکنان واحدها شورای اسلامی کار واحد و یا انجمن صنفی کارگران انتخاب می گردند و مدت اعتبار آن ۲ سال است که نحوه انتخاب طبق آیین نامه انتخاب اعضای هیئت تشخیص و حل اختلاف مصوب ۸۷/۹/۹ صورت می پذیرد. هیئت حل اختلاف - رسیدگی در این هیئت صرفاً در خصوص موارد اعتراض شده توسط خواهان نسبت به رأی صادره از سوی هیئت تشخیص می باشد در این مرحله از رسیدگی طرح و عنوان خواسته جدید قابل رسیدگی نیست. طبق ماده ۱۶۰ قانون کار این هیئت شامل ۹ عنصر بوده که عبارتند از:

سه نفر نماینده کارفرمایان به انتخاب مدیران واحدهای منطقه و سه نفر نماینده کارگران به انتخاب کانون هماهنگی شوراهای اسلامی کار استان یا کانون انجمن صنفی کارگران و یا مجمع نمایندگان کارگران برای مدت ۲ سال انتخاب می شوند.

• طرح طبقه‌بندی مشاغل

ماده ۶ آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۴۹ قانون کار مصوب ۱۳۷۱/۱۲/۱۲ وزیر محترم کار و امور اجتماعی چنین تعریف نموده است طرح طبقه بندی مشاغل که هدف آن استقرار مناسب صحیح کارگاه با بازار کار در زمینه مزد و مشخص بودن شرح وظایف و دامنه مسئولیت مشاغل و ایجاد یک نظام مزدی صحیح است شامل عناوین و تعاریف شرح وظایف جاری و ادواری شغل - شرایط احراز مهارت ها و تواناییهای لازم برای تصدی هر شغل، عوامل تعیین کننده شغل - جدول تخصیص امتیازات عوامل - جدول مزد - دستورالعمل اجرایی طرح و لیست تطبیق وضع کارکنان با ضوابط طرح می باشد که تهیه و تنظیم و اجرای آن بر اساس ضوابط و دستورالعمل های وزارت کار و امور اجتماعی می باشد و کلیه کارگاه ها و واحدهای مشمول قانون کار که دارای حداقل ۵۰ نفر کارگر (دائم و یا موقت) باشند الزاماً مشمول اجرای طرح طبقه بندی مشاغل می باشند.

• بیمه بیکاری

بر اساس ماده ۱ قانون بیمه بیکاری کلیه مشمولین قانون تأمین اجتماعی که تابع کار هستند مشمول مقررات این قانون بوده و بر اساس ماده ۲ قانون فوق الذکر بیکار از نظر قانون بیمه شده‌ای است که بدون میل و اراده بیکار شده و همچنین آماده کار نیز باشد.

• نظارت بر شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی نیروی انسانی

وزارت کار و امور اجتماعی پیرو مصوبات آذر ماه سال ۱۳۸۱ و نیز مصوبه نیمه اسفند سال ۱۳۸۴ در راستای فعالیت‌های شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی کشور، اقدام به استقرار کمیته‌های مرکزی و استانی تعیین صلاحیت شرکت‌های خدماتی نموده است. بر این اساس کلیه شرکت‌های خدماتی که در مناقصات دستگاه‌های اجرایی در زمینه‌های خدمات عمومی، اداری، تأسیسات، فضای سبز و حمل و نقل شرکت می‌نمایند بایستی نسبت به ارائه تائیدیه صلاحیت از سوی وزارت کار، اقدام نمایند. کمیته‌های استانی در بررسی صلاحیت شرکت‌های متقارضی عواملی چون موضوع ثبت شده، ترکیب تحصیلی اعضای هیات مدیره، سوابق فعالیت شرکت، میزان شکایات واصله و علی‌الخصوص دفتر کار و دفاتر قانونی شرکت‌ها را مدنظر قرار داده و در صورت تأیید احراز شرایط اولیه از سوی گروه کارشناسی، مراتب در کمیته استانی که خود مرکب از ۵ مسئول ذیربیط است، مطرح و پس از تأیید نهایی نامه شرکت‌های واجد صلاحیت طی لیست‌های ممهور به مهر اداره کار منتشر می‌گردد. بر اساس تفاهمات اولیه در راستای واگذاری امور تصدی‌گری به بخش‌های غیر دولتی از سال ۸۶ کلیه امور اولیه و میانی بررسی صلاحیت‌ها به انجمن‌های صنفی شرکت‌های خدماتی واگذار شده است. در حال حاضر کلیه شرکت‌های متقارضی می‌توانند با مراجعه به انجمن صنفی شرکت‌های خدماتی استانی و ثبت‌نام اینترنتی از کم و کیف فرایند مطلع و نسبت به اخذ تائیدیه اقدام نمایند.

• اشتغال مجدد و مقرری بگیران بیمه بیکاری

طبق دستورالعمل اجرایی طرح اشتغال مجدد مقرری بگیران بیمه بیکاری واحدهای مشمول فعل و نیمه فعل و نیز اشخاص مقرری بگیر می‌توانند نسبت به اخذ تسهیلات خطوط تولید و یا افزایش ظرفیت تولید و یا افزایش ظرفیت تولید و یا جهت خود اشتغالی (اشخاص حقیقی مقرری بگیر) با داشتن شرایط احصاء شده در دستورالعمل مذکور اقدام نمایند. متقارضیان اخذ تسهیلات می‌باشد تقاضای کتبی خود را به همراه طرح توجیهی فنی (و سایر مدارک مورد نیاز) به سازمان کار و امور اجتماعی استان ارایه نمایند تا توسط کمیته استانی که عبارتند از: مدیر کل کار و امور اجتماعی، سرپرست بانک عامل، مسئول پیشگیری از بیکاری کارگران به عنوان دبیر جلسه و مسئول بیمه بیکاری مورد تأیید قرار گیرد.

• تشکل‌ها و انجمن‌های کارگری و کارفرمایی

در اجرای ماده ۱۳۱ قانون و برای تشکیل انجمن صنفی کارگری در سطح کارگاه‌ها کمترین حد نصاب لازم ده نفر و حداقل پنجاه نفر عضو از صنف مربوطه ضروری است.

کارگران به اعتبار و شغل و فعالیت‌های مختلف خود می‌توانند در انجمن‌های صنفی متفاوتی عضویت داشته باشند لیکن نمی‌توانند در بیش از یک انجمن صنفی کارگری به عنوان عضو هیئت مدیره یا بازرس انتخاب شوند و به منظور هماهنگی در انجام وظایف محول شده و قانونی انجمن‌های صنفی کارگری هر صنعت یا حرفه در یک استان می‌توانند نسبت به تشکیل کانون انجمن‌های صنفی آن صنعت یا حرفه در استان اقدام نمایند. این کانون از نمایندگی که کانون انجمن‌های صنفی صنایع و کانون انجمن‌صنفی آن استان معرفی می‌کند تشکیل می‌شود. به منظور تأسیس انجمن‌های صنفی و کانون‌های مربوطه هیئتی به نام هیئت موسس مرکب از دست کم سه نفر از افراد ذی ربط با توجه به نوع تشکل، انجمن‌های صنفی کانون‌های مربوط برای فراهم آوردن مقدمات لازم تشکیل می‌شود این هیئت وظیفه تهییه پیش‌نویس اساسنامه و نیز تهییه فهرست مشخصات داوطلبان و دعوت از اعضا جهت شرکت در مجموع عمومی به منظور تصویب اساسنامه و انجام انتخابات را عهده دار می‌باشد.

کانون انجمن‌های صنفی کارگری استان از مجمع عمومی نمایندگان هیئت مدیره کانون استان و بازرسان تشکیل می‌گردند در جهت استیفاده حقوق و خواست‌های مشروع و قانونی اعضا و دریافت حق عضویت و کمکهای داوطلبانه به ترتیبی که در اساسنامه مقرر می‌شود اقدام می‌نمایند اجرای قانون کار و همکاری با وزارت کار و امور اجتماعی در جهت شناخت مشکلات کارگری و همکاری در جهت تأسیس و تقویت شرکت‌های تعاونی قرض الحسن و نیز تلاش در جهت تأمین امکانات رفاهی اعضاء از دیگر اقداماتی است که این انجمن در جهت بهبود سطح رفاه اعضا و خود اقدام می‌نماید.

۲-۱-۱- اداره بازرسی کار

اداره بازرسی کار به منظور اجرای صحیح مقررات قانون کار و آئین‌نامه‌های حفاظت فنی برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور از طریق مراجعه مستقیم به کارگاه‌های مشمول قانون کار و بازرسی کلیه قسمت‌ها انجام وظیفه می‌نماید.

• بازرسان کار:

به صورت ادواری، موردي یا بر اساس تقاضای کارگران، کارفرمایان، و مراجع ذیربیط جهت انجام وظایف قانونی از کارگاه‌های مشمول قانون کار بازرسی نموده و گزارش آنان در حکم گزارش ضابطین دادگستری می‌باشد.

الف) اهم وظایف بازرس کار:

نظرارت بر اجرای مقررات ناظر به شرایط کار به ویژه مقررات حمایتی مربوط به کارهای سخت و زیان‌آور و خطرناک، مدت کار، مزد، رفاه کارگران اشتغال زنان و نوجوانان.

آموزش مسائل مربوط به حفاظت فنی و راهنمایی کارگران، کارفرمایان و کلیه افرادی که در معرض صدمات و ضایعات ناشی از حوادث و خطرات ناشی از کار قرار دارند.

بررسی حوادث ناشی از کار در کارگاه‌های مشمول و اظهارنظر در خصوص علل وقوع آنها و ارائه راههای پیشگیری و اعلام نتیجه به مراجع ذیصلاح.

بازرسی به صورت مستمر همراه با تذکر اشکالات، و معایب و نواقص و در صورت لزوم تقاضا تعقیب متخلfan در مراجع صالح.

نظرارت و پیگیری نسبت به تشکیل کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار در کارگاه‌های مشمول قانون کار.

(ب) اهم شرایط و چگونگی حدود اختیارات بازرسان کار:

بازرسان کار در حدود وظایف قانونی حق دارند بدون اطلاع قبلی در هر موقع از شبانه روز به مؤسسات مشمول ماده ۸۵ قانون کار وارد شده و به بازرسی بپردازند و نیز می‌توانند به دفاتر و مدارک مربوط در مؤسسه مراجعته و در صورت لزوم از تمام یا قسمتی از آنها رونوشت تحصیل نمایند.

بازرسان کار حق دارند به منظور اطلاع از ترکیبات موادی که کارگران با آنها در تماس می‌باشند و یا در انجام کار مورد استفاده قرار می‌گیرند به اندازه‌ای که برای آزمایش لازم است در مقابل رسید، نمونه بگیرند.

کلیه بازرسان کار دارای کارت ویژه با امضاء وزیر کار و امور اجتماعی هستند که هنگام بازرسی باید همراه آنان باشد و در صورت تقاضای مقامات رسمی یا مستولین کارگاه ارائه شود.

بازرسان کار حق ندارند در هیچ موردی حتی پس از برکناری از خدمت دولت اسرار و اطلاعاتی را که به مقتضای شغل خود به دست آورده‌اند و یا نام اشخاصی را که به آنان اطلاعاتی داده یا موارد تخلف را گوشزد کرده‌اند فاش نمایند.

کارفرمایان و دیگر کسانی که مانع ورود بازرسان کار به کارگاه‌های مشمول گردند و یا مانع از انجام وظیفه ایشان شوند یا از دادن اطلاعات و مدارک لازم به آنها خودداری نمایند حسب مورد به مجازات‌های مقرر در فصل یازدهم قانون کار محکوم خواهند شد.

هرگاه در حین بازرسی، به تشخیص بازرس کار احتمال وقوع حادثه و یا بروز خطر در کارگاه داده شود، بازرس کار باید مراتب را در اسرع وقت به صورت کتبی به کارفرما یا نماینده او و نیز به رئیس مستقیم خود اطلاع دهد. اداره کل کار و امور اجتماعی متبع بازرس کار نیز، طبق گزارش بازرس کار از مرجع قضائی مربوطه تقاضا خواهد کرد فوراً قرار تعطیل و لاک و مهر تمام یا قسمتی از کارگاه را صادر نماید. مرجع قضائی مربوطه بلافاصله نسبت به صدور قرار

اقدام و قرار مذکور پس از ابلاغ قابل اجرا است. دستور رفع تعطیل توسط مرجع مزبور در صورتی صادر خواهد شد که بازرس کار و یا کارشناسان ذیربیط دادگستری، رفع نواقص و معایب موجود را تائید نموده باشند. در این‌می‌توان که قسمتی یا تمام کارگاه به علت فوق تعطیل می‌شود کارفرما مکلف است مزد کارگران قسمت یا تمام کارگاه زا که تعطیل شده بپردازد.

بازرسان کار در انجام وظایف قانونی برابر مقررات دارای ثبات و استقلال شغلی بوده و از هر نوع تعرض مصون می‌باشدند.

۱-۱-۳- اداره امور اجتماعی

جایگاه وزارت کار و امور اجتماعی در اقتصاد کلان، یک جایگاه سه جانبی مابین نیروی کار، کارفرمایان و بنگاه‌های اقتصادی است. عنوان این وزارتخانه در دو عرصه تعریف شده است، در عرصه کار، مهارت آموزی، ایجاد و توسعه اشتغال و کارآفرینی و در عرصه امور اجتماعی، صیانت از نیروی کار، حمایت‌های اجتماعی و حفظ اشتغال منشور نظر قرار گرفته است. امور اجتماعی به کلیه سیاست‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های اطلاق می‌گردد که در جهت اعلاء و بهبود سطح زندگی کارگران و خانواده آنان هدفگذاری شده است. لذا نقش امور اجتماعی و حمایت‌های آن به محض تحقق رابطه کارگری و کارفرمایی آغاز می‌شود. این حمایت‌ها در فصل هشتم قانون کار و مواد ۷۵ لغایت ۷۸ و همچنین ماده ۱۹۵ قانون کار مورد تأکید قانونگذار قرار گرفته است.

• انتخاب کارگران نمونه و گروه کار نمونه

پژوهش، خلاقیت و نوآوری از شروط اساسی است که در توسعه علمی و تبع آن توسعه پایدار و استقلال هر ملت و کشوری را در جهان معاصر تضمین می‌کند. وزارت کار و امور اجتماعی طبق ماده ۱۹۵ قانون کار جمهوری اسلامی ایران همه ساله با همکاری وزارت صنایع و معادن، سازمان صدا و سیما، سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای و نماینده قانونی کارگران، اقدام به شناسایی کارگران مختروع، مبتکر و خلاق از سراسر کشور نموده و در هفته کارگر به ملت شریف ایران معرفی می‌نماید.

• دامنه شمول و نحوه انتخاب کارگر نمونه و گروه کار نمونه

کلیه کارگران مشمول قانون کار شاغل در واحدهای تولیدی و صنعتی سراسر کشور مشمول این طرح هستند و انتخاب و معرفی در مرحله زیر انجام می‌شود:

الف- مرحله مقدماتی (در سطح کارگاه و کارخانه)

ب- مرحله نیمه نهایی (در سطح استان)

ج- مرحله نهایی (در سطح کشور)

• انتخاب و معرفی واحدهای تولیدی نمونه

نظر به اهمیت سرمایه گذاری و اشتغالزایی در امر تولید و صنعت و بکارگیری استعدادهای این مملکت در جهت بهبود پیشبرد مقاصد اجتماعی کشور و در کاهش وابستگی و به منظور تقدیر و ترغیب واحدهای تولیدی و صنعتی به سرمایه گذاری بیشتر و افزایش بهره وری دستورالعمل انتخاب و معرفی واحد نمونه تدوین یافت و دامنه شمول آن کلیه واحدهای تولیدی – صنعتی کشور مشمول قانون کار می باشد. انتخاب و معرفی واحدهای نمونه کشور در دو مرحله استانی و کشوری انجام می پذیرد.

• انتخاب کارگران زن سرپرست نمونه و مدیران نمونه سرپرست خانوار

همزمان با ولادت بانوی اسلام حضرت فاطمه(س) و هفته زن همایش کارگران و مدیران زن سرپرست خانوار سالیانه برگزار می گردد که کارگران باید از نیروهای خط تولید و در بنگاه های اقتصادی باشند و در دو مرحله استانی و کشوری صورت می پذیرد.

• اعزام کارگران به استراحتگاه

اداره کل امور ورزشی و تفریحات سالم وزارت کار و امور اجتماعی استراحتگاه کارگران بندر انزلی و زائر سراهای کارگران مسهد و قم را در طول سال به صورت جدول زمانبندی شده و اختصاص سهمیه در اختیار کارگران و خانواده های محترم آنها قرار می دهد.

۲- مستندات تنظیم برنامه توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری دستگاه (اسناد بالا (دست)

۱-۱- چشم‌انداز بیست ساله

در سند چشم‌انداز بیست ساله، ایران کشوری توسعه یافته با جایگاه نخست اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام‌بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل ترسیم شده است. مطابق با این رویکرد جامعه ایرانی در افق چشم‌انداز؛

• برخوردار از دانش پیشرفته، توانا در تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی

۹

• دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه) با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل خواهد بود.

۲-۲- استراتژی مدون دستگاه در افق چشم‌انداز

مطابق با بند «د» ماده ۲۳۴ قانون برنامه پنجم کشور، نرخ بیکاری استان در سال ۱۳۸۸ معادل ۸.۴ درصد بوده است که این رقم در سال ۱۳۹۴ می‌باید به ۷ درصد کاهش یابد. بنابراین چشم‌انداز دستگاه در افق ۱۳۹۴، اتخاذ رویه‌ها و سیاست‌های لازم در جهت کاهش نرخ بیکاری به رقم ۷ درصد در سطح استان می‌باشد.

۳-۳- برنامه چهارم توسعه

مواد قانونی که در برنامه چهارم توسعه در آنها به موضوع اشتغال پرداخته شده است به شرح ذیل می‌باشند:

جدول ۱. مواد قانونی مرتبط با اشتغال در برنامه چهارم توسعه

ماده و تبصره	منظور	از محل	موضوع
۱۱ ماده	اعطای تسهیلات به طرح‌های کشاورزی، دامپروری و احداث ساختمان و مسکن و تکمیل طرح‌های صنعتی و معنی بخش غیردولتی که ویژگی عمدۀ آنان اشتغالزاوی است	۳ درصد سپرده قانونی نزد بانک مرکزی بر مبنای درصد سال ۱۳۸۳	اعتبارات در اختیار بانک کشاورزی، مسکن و صمت و معدن (هريق ۱ درصد) قرار گیرد
۲۴ ماده	رشد اقتصادی و ارتقای فناوری ارتقای کیفیت تولیدات، افزایش فرصت‌های شغلی و افزایش صادرات	تعهد و تضمین مالی دولت از محل وجوده مربوطه و اتفاذه از معادله یک در هزار و کل سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی واقعی علاوه بر بودجه سالانه در ردیف‌های پیش‌بینی شده در قوانین بودجه سنواتی	جلب سرمایه‌گذاری خارجی
۲۷ ماده	ایجاد انگیزه برای سرمایه‌گذاری و اشتغال در سطح کشور به ویژه مناطق کمتر توسعه یافته	تامین اعتبارات کتناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغال؛	تامین تسهیلات کتناسب با سهم متقاضیان سرمایه‌گذاری در طرح‌های اشتغال؛
۴۱ بند د ماده	بهبود فضای کسب و کار در کشور و زمینه‌سازی توسعه اقتصادی و تعامل با جهان پیرامون	-	بازنگری قانون و مقررات مربوط به نیروی کار با ساز و کار سه جانبه‌گرایی (دولت-کارگر- کارفرما)
۵۲ بند ز ماده	دسترسی به فرصت‌های برابر آموزشی به ویژه در مناطق کمتر توسعه یافته	تامین اعتبارات عمومی بخش آموزش	به کارگری حداقل نیمی از میزان مازاد بر سهمیه خروجی پیش‌بینی شده با اولویت مناطق کمتر توسعه یافته
۵۵ ماده	گسترش دانش و مهارت، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقاء و توانمندسازی سرمایه‌های انسانی و ایجاد فرصت‌های شغلی برای جوانان	-	آمده‌سازی عرصه‌های مختلف سرمیزین برای پذیرش فعالیت‌های جدید و ایجاد فرصت‌های شغلی متناسب با قابلیت هر منطقه و بهره‌گیری از قابلیت‌های مناطق روستایی
۷۵ ماده بند د و ح	بهره‌گیری از قابلیت‌ها و مزیت‌های سرمیزین در راستای ارتقاء نقش و جایگاه بین‌المللی کشور	-	طراحی برنامه‌های ویژه اشتغال، توانمندسازی، جلب مشارکت‌های اجتماعی، آموزش مهارت‌های شغلی و مهارت‌های زندگی به ویژه برای جمعیت‌های سه دهک پایین درآمدی در کشور
۹۵ بند د ماده	استقرار عدالت و ثبات اجتماعی، کاهش فاصله دهکه‌های درامدی و ...	-	اتخاذ تدبیر مورد نیاز برای کاهش طول دوره استفاده از مقررات بیکاری در جهت تنظیم بازار کار
۹۶ بند و ماده	پوشش جمعیتی، خدمات و حمایت‌های مالی از طریق فعالیت‌های بیمه‌های، حمایتی و امدادی	درآمدات عمومی و درآمدات حاصل از مشارکت مردم	گسترش حمایت‌های اجتماعی، حق پیگیری حقوق صنف و مدنی کارگری، اصلاح و بازنگری قوانین و مقررات تأمین اجتماعی و روابط کار، اشتغال مولده، اتخاذ تدبیر لازم برای اعزام زیروی کار به خارج از کشور
۱۰۱ ماده	تهیه برنامه ملی توسعه کار شایسته	-	توانمندسازی جوانان، زنان، فارغ‌التحصیلان و سایر افراد جویای کار در راستای برقراری تعاملات اجتماعی و توانمندسازی بنگاه‌های کوچک و متوسط
۱۰۲ بند الف ماده	تهیه برنامه توسعه بخش تعاضوی	-	پیش‌بینی اعتبارات مورد نیاز در لواح بودجه سنواتی
۱۱۱ بند الف ماده	تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصت‌ها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور	-	تقویت نقش زنان در جامعه و توسعه فرصت‌ها و گسترش سطح مشارکت آنها در کشور
۱۱۲ ماده	تبیین و تقویت جایگاه جوانان در جامعه و رفع دغدغه‌های شغلی	-	تهیه برنامه ساماندهی امور جوانان
۱۲۶ ماده	به کارگری جوانان در سازندگی و فعالیت‌های اجتماعی	-	برخی از وزارتخانه‌ها، شهرداری‌ها و سایر دستگاه‌های ذیربیط مجازاند در اجرای طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌های و خدمات اجتماعی خود از ظرفیت جوانان کشور استفاده کنند
۱۵۷ ماده	ارائه گزارش نظرات به منظور حسن اجرای برنامه چهارم توسعه	-	بررسی عملکرد متغیرهای کلان و بخشی، از جمله تولید، سرمایه‌گذاری، تجارت خارجی و اشتغال و بیکاری

مأخذ: برنامه چهارم توسعه

۴-۴- سیاست‌های اجرایی - ابلاغی مقام رهبری

متن سیاست‌های کلی اشتغال که به رؤسای قوای سه‌گانه، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام و دبیر شورای نگهبان ابلاغ شده، به این شرح است:

- 1- ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی به عنوان ارزش اسلامی و ملی با بهره‌گیری از نظام آموزشی و تبلیغی کشور.
- 2- آموزش نیروی انسانی متخصص، ماهر و کارآمد مناسب با نیازهای بازار کار(فعالی و آتی) و ارتقاء توان کارآفرینی با مسؤولیت نظام آموزشی کشور (آموزش و پرورش، آموزش فنی و حرفه‌ای و آموزش عالی) و توأم کردن آموزش و مهارت و جلب همکاری بینگاههای اقتصادی جهت استفاده از ظرفیت آنها.
- 3- ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار با تأکید بر استفاده از توسعه فناوری و اقتصاد دانش بنیان و آینده‌نگری نسبت به تحولات آنها در سطح ملی و جهانی.
- 4- ایجاد نظام جامع اطلاعات بازار کار.
- 5- بهبود محیط کسب و کار و ارتقاء شاخص‌های آن (محیط سیاسی، فرهنگی و قضایی و محیط اقتصاد کلان، بازار کار، مالیات‌ها و زیرساخت‌ها) و حمایت از بخش‌های خصوصی و تعاونی و رقابت از راه اصلاح قوانین، مقررات و رویه‌های ذیربسط در چارچوب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.
- 6- جذب فناوری، سرمایه و منابع مالی، مبادله نیروی کار و دسترسی به بازارهای خارجی کالا و خدمات از طریق تعامل مؤثر و سازنده با کشورها، سازمان‌ها و ترتیبات منطقه‌ای و جهانی.
- 7- هماهنگ‌سازی و پایداری سیاست‌های پولی، مالی، ارزی و تجاری و تنظیم بازارهای اقتصادی در جهت کاهش نرخ بیکاری توأم با ارتقاء بهره‌وری عوامل تولید و افزایش تولید.
- 8- توجه بیشتر در پرداخت یارانه‌ها به حمایت از سرمایه‌گذاری ، تولید و اشتغال مولد در بخش‌های خصوصی و تعاونی.
- 9- گسترش و استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی دارای مزیت مانند: گردشگری و حق گذر (ترانزیت)
- 10- حمایت از تأسیس و توسعه صندوق‌های شراکت در سرمایه برای تجاری‌سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های نوپا، کوچک و نوآور.
- 11- برقراری حمایت‌های مؤثر از بیکاران برای افزایش توانمندی‌های آنان در جهت دسترسی آنها به اشتغال پایدار.
- 12- توجه ویژه به کاهش نرخ بیکاری استان‌های بالاتر از متوسط کشور.
- 13- رعایت تناسب بین افزایش دستمزدها و بهره‌وری نیروی کار.

۲-۵- قانون برنامه پنجم توسعه

ماده ۸۰ قانون برنامه پنجم به طور مستقیم به موضوع اشتغال پرداخته است:

به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف- حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه‌ها، خوشها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط، بزرگ (اعطاء کمک‌های هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی- مهندسی- تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها

ب- رفع مشکلات و موافع رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر

ج- گسترش کسب و کار خانگی و مشاغل از راه دور و طرح‌های اشتغال‌زای بخش خصوصی و تعاونی به ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از متوسط نرخ بیکاری کشور

د- حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشكل اقتصادی خانوار به واحدهای متشكل

ه- حمایت مالی از بخش غیردولتی به منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب و کار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی

اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه‌هایی که با تأیید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی در جهت به کارگیری نیروی کار جدید مبادرت می‌نمایند، به شرط آن که واحد، تازه تأسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد.

تبصره- آئین‌نامه اجرائی بندهای فوق شامل نحوه، میزان و مدت زمان استفاده از امتیازات موضوع بندهای فوق حداقل ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ز- برای استمرار فرصت‌های شغلی، ماده (۱۰) قانون تنظیم بخشی از مقررات تسهیل نوسازی صنایع کشور و اصلاح ماده (۱۱۳) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در طول سال‌های برنامه پنجم تنفيذ می‌گردد.

همچنین در ماده ۷۳ قانون، در فصل مرتبط با بهبود فضای کسب و کار، ماده ۷۳ به مقوله اشتغال مرتبط است:

ماده ۷۳- دولت موظف است تا پایان سال اول برنامه، اقدامات قانونی لازم برای اصلاح قانون کار و قانون تأمین اجتماعی و روابط کار را با رعایت موارد زیر به عمل آورد:

- الف- ایجاد انعطاف برای حل اختلاف کارگران و کارفرمایان و همسوکردن منافع دو طرف
- ب- تقویت بیمه بیکاری به عنوان بخشی از تأمین اجتماعی و شغلی کارگران با رویکرد افزایش پوشش و گسترش بیمه بیکاری و بیکاران در شرایط قطعی اشتغال
- ج- تقویت همسویی منافع کارگران و کارفرمایان و تکالیف دولت با رویکرد حمایت از تولید و سه جانبه گرایی
- د- تقویت شرایط و وضعیت‌های جدید کار با توجه به تغییرات تکنولوژی و مقتضیات خاص تولید کالا و خدمات
- ه- تقویت تشکل‌های کارگری و کارفرمایی متنضم حق قانونی اعتراض صنفی برای این تشکل‌ها

۶-۶- سند ملی توسعه استان

این سند شامل اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه، عمده‌ترین تگناها و محدودیت‌های توسعه، مسائل استان، هدف‌های بلند مدت و راهبردهای بلند مدت توسعه استان زنجان در برنامه چهارم توسعه است که توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور در سال ۱۳۸۴ منتشر شده است. مطابق با این سند، هر یک از دستگاه‌های اجرایی استان مكلف شده اند تا با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور اقدامات مربوطه را به انجام رسانند. در این میان برای اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان، ایجاد مرکز تخصصی تکمیل مهارت‌های فنی زنجان (طرح ۱۸ ماهه ایران- آلمان) تعیین شده است.

۳- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

به منظور ارزیابی تحولات رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری در اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان از برخی شاخص‌ها مانند «ارزش افزوده» و «میزان کل ستانده» استفاده شده است. باید توجه داشت بر اساس تقسیم‌بندی استاندارد فعالیت‌های پانزده‌گانه اقتصادی، یک زیربخش مجزا تحت این عنوان وجود ندارد. از این رو از «سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی» که در بردارنده این فعالیت نیز می‌باشد جهت انجام محاسبات رشد اشتغال، رشد ارزش افزوده، بهره‌وری و... استفاده شده است. سپس وضعیت مراکز کاریابی، تخصیص اعتبارات بانکی، مراکز فنی و حرفة‌ای و صندوق مهر امام رضا(ع) مورد بررسی قرار گرفته است. با این توضیح به ارزیابی رشد اقتصادی، بهره‌وری نیروی کار، اشتغال و سرمایه‌گذاری اداره کل کار و امور اجتماعی استان زنجان می‌پردازیم.

۳-۱-۱-۱-۳- ارزیابی تحول رشد اقتصادی و بهره وری نیروی کار در فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه (اعم از فعالیت‌های تحت تصدی و نظارت) و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق

۳-۱-۱-۱-۳- ارزیابی تحولات رشد اقتصادی

در جدول زیر متوسط ارزش افزوده فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی استان و کشور در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ بیان شده است. همانطور که ملاحظه می‌شود، سهم استان از ارزش افزوده کشور در این رشته فعالیتی معادل ۰.۹۹ درصد است.

جدول ۲. مقایسه متوسط ارزش افزوده فعالیت‌های استان زنجان با کشور ۱۳۷۹-۱۳۸۶

فعالیتها	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	ارزش افزوده استان به قیمت ثابت میلیون ریال	ارزش افزوده کشور به قیمت ثابت میلیون ریال	سهم استان از ارزش افزوده کشور در فعالیت
	۳۴۲۲۸۱	۳۴۵۹۸۳۵۳	۰.۹۹	

مأخذ: سالنامه آماری استان و کشور

برای مشاهده تغییرات ارزش افزوده در فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی جدول ۳ ارائه شده است. این جدول رشد ارزش افزوده را به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ و در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ نشان می‌دهد.

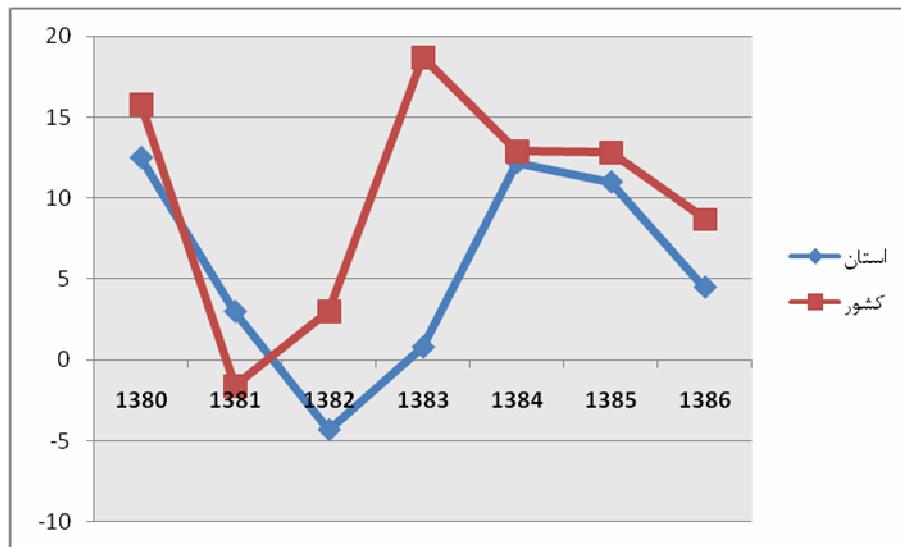
جدول ۳. رشد ارزش افزوده در فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی طی دوره ۱۳۸۶-۱۳۸۰ در استان زنجان و کشور

فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	استان	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	کشور	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	متوسط رشد	
				10.0	8.7	12.8	12.9	18.7	3.0	-1.6	15.8	5.7
												4.5

منبع: محاسبات تحقیق

مطابق با جدول بالا، متوسط رشد ارزش افزوده در این سال‌ها در سطح استان معادل ۵.۷ درصد بوده و این رقم برای کشور برابر با ۱۰ درصد می‌باشد. همچنین نمودار زیر روند رشد ارزش افزوده را در سطح استان و کشور نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که این روند در کشور و استان طی سال‌های مذکور تقریباً مشابه با یکدیگر بوده است.

نمودار ۱. مقایسه رشد ارزش افزوده فعالیت‌های اقتصادی استان طی دوره ۱۳۸۰-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور

بر اساس جدول زیر، سهم ارزش افزوده فعالیت سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی از ارزش افزوده استان در سال ۱۳۷۹ معادل ۱.۷ درصد بوده و این رقم در سال ۱۳۸۶ کاهش یافته و به ۱.۷ رسیده است.

جدول ۴. سهم ارزش افزوده فعالیت از ارزش افزوده استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۹ و ۱۳۸۰

نوع فعالیت	۱۳۷۹	۱۳۸۰	تغییرات
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	۱.۸	۱.۷	-0.1

منبع: محاسبات تحقیق

ستانده واحدهای تولیدی، مجموع کالا و خدماتی است که در یک واحد تولید می‌شود و برای استفاده در اختیار عموم قرار می‌گیرد. به عنوان مثال ارزش ستانده بخش کشاورزی استان زنجان، مجموع کالا و خدماتی است که توسط بخش کشاورزی استان زنجان تولید شده است. افزایش ارزش ستانده در یک فعالیت را می‌توان به عنوان نشانه‌ای از تولید بیشتر در آن بخش و بزرگتر شدن آن بخش تلقی کرد. در ادامه این قسمت ارزش ستانده سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی و رشد آن مورد بررسی قرار می‌گیرد.

در جدول زیر رشد ارزش ستانده و متوسط آن در دوره ۱۳۸۰-۸۶ برای کل کشور و استان نشان داده شده است. طبق این جدول متوسط رشد ارزش ستانده در استان معادل ۱۶.۲ درصد و در کشور برابر با ۱۲.۷ درصد می‌باشد.

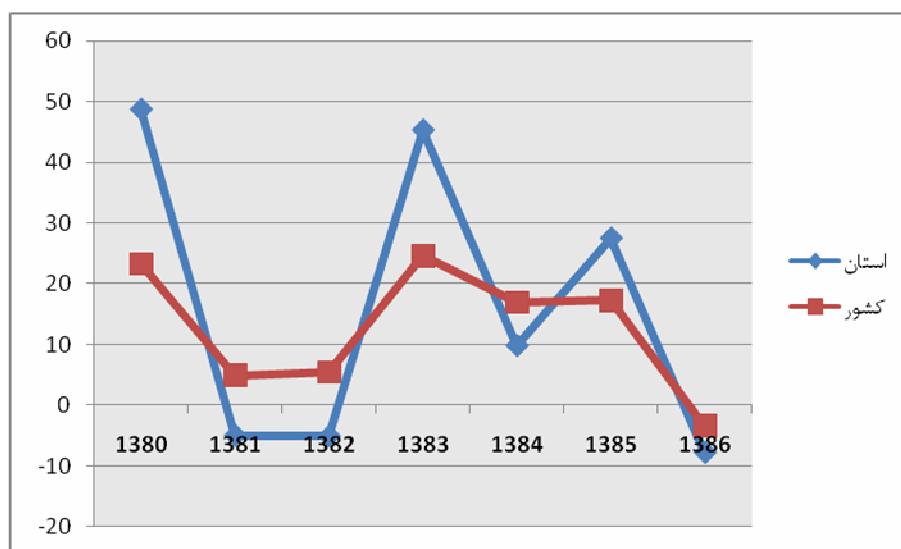
جدول ۵. رشد ارزش ستانده و متوسط آن طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور

متوسط رشد	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی
استان	16.2	-7.8	27.5	9.8	45.3	-5.1	-5.0	48.7
کشور	12.7	-3.5	17.2	16.9	24.6	5.4	4.9	23.3

مأخذ: سالنامه‌های آماری استان و کشور، محاسبات تحقیق

نمودار زیر نیز نشان می‌دهد که ارزش ستانده استان در سطح بالاتری از کشور قرار گرفته و رشد آن در سطح کشور و استان روندی همسو طی نکرده است.

نمودار ۲. رشد ارزش ستانده و متوسط آن طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ در استان زنجان و کشور

۳-۱-۲- ارزیابی تحولات بهره‌وری نیروی کار

بهره‌وری نیروی کار رابطه میان نهاده نیروی کار و ستانده است. بهره‌وری نیروی کار هنگامی بالا می‌رود که افزایش ستانده در اثر افزایش کمتر از مقدار متناسب نیروی کار اتفاق افتاده باشد و یا همان ستانده با نیروی کار کمتری تولید شده باشد به عبارت دیگر، افزایش بهره‌وری نیروی کار می‌تواند بدون تغییر میزان نهاده‌های تولید (سرمایه و نیروی کار) تولید را افزایش دهد. از سوی دیگر هرچه بهره‌وری در یک فعالیت اقتصادی افزایش یابد به معنای توانمندی آن فعالیت در پرورش نیروی کار ماهر بوده و آن فعالیت می‌تواند با صرف هزینه‌های کمتر به تولید بالاتر دست یابد و آن بخش را به عنوان یک بخش پیش رو در اقتصاد معرفی نماید. در این بخش از مطالعه به تحلیل بهره‌وری نیروی کار در بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی استان زنجان در دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ خواهیم پرداخت.

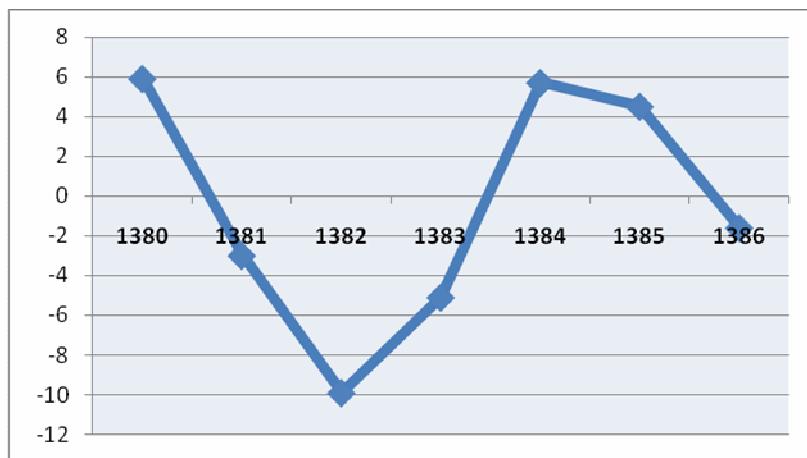
سال‌های ۱۳۷۹-۸۶ متوسط بهرهوری ۸۲.۹ واحد بوده است. روند رشد بهرهوری در این فعالیت، روند ثابتی نبوده است. به طوری که از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۲، نرخ بهرهوری کاهش یافته است و از سال ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۴ سیر صعودی به خود گرفته و مجدد از سال ۱۳۸۶ تا ۱۳۸۴ روند کاهشی خود را از سر گرفته است.

جدول ۶. تحولات بهرهوری نیروی کار در فعالیت‌های اقتصادی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶

	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی								
سال	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	۱۳۸۳	۱۳۸۲	۱۳۸۱	۱۳۸۰	۱۳۷۹	بهرهوری
متوسط	82.9	81.8	83.1	79.5	75.3	79.3	88.0	90.8	85.7
رشد	-0.5	-1.6	4.5	5.7	-5.1	-9.9	-3.0	5.9	-

مأخذ: محاسبات تحقیق

نمودار ۳. تحولات بهرهوری نیروی کار در فعالیت‌های اقتصادی استان زنجان طی سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۶

به طور کلی اگر بخواهیم فعالیت‌های اقتصادی را به سه دسته فعالیت با بهرهوری پایین، بهرهوری متوسط و بهرهوری بالا تقسیم کنیم نیاز به یک شاخص برای طبقه‌بندی داریم. اگر میزان متوسط بهرهوری در یک فعالیت اقتصادی در دوره ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۵ کمتر از ۱۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهرهوری پایین خواهد بود. اگر میزان متوسط بهرهوری در یک فعالیت اقتصادی بین ۱۰۰ و ۲۰۰ باشد آنگاه آن فعالیت اقتصادی دارای بهرهوری متوسط بوده و اگر میزان متوسط بهرهوری بالای ۲۰۰ باشد، میزان بهرهوری بالا را شاهد خواهیم بود. بدین ترتیب سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی در زمرة فعالیت‌های با بهرهوری پایین محسوب می‌شود.

۳-۲- ارزیابی تحول اشتغال و سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های تحت تصدی دستگاه و مقایسه آن با اهداف برنامه‌های فوق

۳-۱-۲- ارزیابی تحولات اشتغال

در این بخش بررسی تحول ساختار بخشی اشتغال استان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ در دستور کار قرار دارد. جدول زیر توزیع درصد شاغلان استان را در سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی نشان می‌دهد. در سال ۱۳۷۵، ۱۰.۲ درصد شاغلان استان در این رشته مشغول به فعالیت بوده‌اند و در سال ۱۳۸۵، این میزان به ۱.۶ درصد افزایش یافته یعنی درصد تغییرات آن معادل ۳۳.۳ واحد بوده است.

جدول ۷. توزیع درصد شاغلان استان زنجان در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵

ردیف	عنوان	۱۳۷۵	۱۳۸۵	درصد تغییرات
۱	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	1.2	1.6	33.3

منبع: مرکز آمار ایران، سرشماری عمومی نفوس و مسکن

جدول زیر میزان اشتغال استان در بخش سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی را در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نشان می‌دهد. مطابق با این جدول در سال ۱۳۷۵ از مجموع شاغلان شهری و روستایی استان (۲۱۸۳۲۲ نفر)، تنها ۲۶۱۲ نفر در این بخش مشغول به فعالیت بوده‌اند و از این تعداد ۸۲ درصد در مناطق شهری و ۱۸ درصد در مناطق روستایی استقرار داشته‌اند. در سال ۱۳۸۵ افراد مشغول به کار در این رشته فعالیتی افزایش یافته و از ۳۰۲۷۰۶ نفر، ۴۷۷۲ نفر در بخش فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی اشتغال دارند و ۸۳ درصد آنها شهری و ۱۷ درصد روستایی‌اند.

جدول ۸. میزان اشتغال در مناطق شهری و روستایی در سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۵ نفر/درصد

سال	نوع فعالیت	شهری	روستایی	مجموع شهری و روستایی	درصد شهری	درصد روستایی
۱۳۷۵	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	2129	483	2612	82	18
	مجموع فعالیت‌ها	103538	114784	218322	47	53
۱۳۸۵	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی	3976	796	4772	83	17
	مجموع فعالیت‌ها	165508	137198	302706	55	45

منبع: سالنامه‌های آماری استان زنجان

بر طبق جدول زیر میزان رشد اشتغال در بخش سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی طی سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۸۵، برای مناطق شهری ۸۷ درصد و مناطق روستایی ۶۵ درصد رشد مثبت داشته است.

جدول ۹. میزان رشد اشتغال در فعالیت‌های اقتصادی استان به تفکیک مناطق شهری و روستایی از سال ۷۵ تا ۸۵

روستایی	شهری	نوع فعالیت
65	87	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی

مأخذ: محاسبات تحقیق

۳-۲-۲- ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری

به منظور ارزیابی تحولات سرمایه‌گذاری در بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی از روش نسبت سرمایه‌گذاری به تولید از نسبت‌های ملی استفاده شده است. اشکال این روش آن است که نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در تمام فعالیت‌ها یکسان در نظر گرفته شده است با این وجود تقریب خوبی از واقعیت به دست می‌دهد.

جدول زیر نشان می‌دهد که در سال ۱۳۸۳ سهم بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی از کل سرمایه‌گذاری‌های استان، کمترین سهم (۱۵.۰ درصد) را طی سال‌های مورد نظر داشته است و سال ۱۳۸۰ با ۲۰.۱۶ درصد، بیشترین سهم را تصاحب کرده است.

جدول ۱۰. برآورد سرمایه‌گذاری در استان زنجان طی دوره ۱۳۷۹-۱۳۸۶ به روش نسبت سرمایه‌گذاری به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۸۶ در بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی (میلیون ریال)

حساب‌های منطقه‌ای	۱۳۷۹	۱۳۸۰	۱۳۸۱	۱۳۸۲	۱۳۸۳	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶
سرمایه‌گذاری به تولید در سطح ملی	0.30	0.33	0.34	0.36	0.37	0.38	0.37	0.36
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	85438	105753	112233	113720	117806	135796	146757	149261
مجموع سرمایه‌گذاری در استان	4620653	4889583	5676436	6621251	7527189	9061235	9309803	8728776
سهم سرمایه‌گذاری در این فعالیت از مجموع سرمایه‌گذاری در استان	1.85	2.16	1.98	1.72	1.57	1.50	1.58	1.71

مأخذ: محاسبات تحقیق

باید توجه داشت که نمی‌توان تنها با توجه به بالاتر بودن ارزش افزوده یک بخش در مورد سرمایه‌گذاری در آن تصمیم‌گیری کرد زیرا چنان که مشاهده شد ارزش افزوده از سالی به سال دیگر دستخوش نوسانات بسیاری می‌شود و این مسئله ریسک سرمایه‌گذاری را افزون می‌کند. در این بخش از گزارش فعالیت‌های مختلف اقتصادی از منظر ریسک سرمایه‌گذاری مورد بررسی قرار می‌گیرند. از آنجا که انحراف معیار نشان‌دهنده میزان پراکندگی داده‌ها از میانگین می‌باشد می‌تواند معیار مناسبی برای اندازه‌گیری میزان نوسانات در هر بخش و در نتیجه ریسک

سرمایه‌گذاری باشد. در جدول ۱۱ میانگین و نیز انحراف معیار ارزش افزوده ۱۵ فعالیت اقتصادی در فاصله زمانی ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۶ محاسبه شده است. با توجه به سهم متفاوت بخش‌ها در ارزش افزوده کل استان و تفاوت چشم‌گیر این سهم‌ها با هم، انحراف معیار هم متناسب با سهم‌ها به دست می‌آید. لذا برای محاسبه دقیق‌تر میزان ریسک سرمایه‌گذاری در هر فعالیت، درصد انحراف معیار به میانگین محاسبه شده است و این عدد به عنوان معیار اندازه‌گیری ریسک در هر فعالیت منظور شده است.

بررسی میزان پراکندگی و نوساناتی است که آن بخش با آن مواجه است. جدول ۱۱ با اندازه‌گیری انحراف معیار ارزش ستانده هر بخش امکان مقایسه میان بخش‌های مختلف اقتصادی را فراهم آورده است.

جدول ۱۱. ریسک سرمایه‌گذاری در هر فعالیت اقتصادی در استان زنجان با توجه به ارزش ستانده فعالیت

فعالیت	متوسط ارزش ستانده (میلیون ریال)	سهم از ارزش ستانده استان (درصد)	انحراف معیار	ریسک (درصد)
کشاورزی، شکار و جنگلداری	6480842	18.9	1151268	17.8
ماهیگیری	20296.56	0.1	9944.741	49.0
معدن	346821.8	1.0	212937.1	61.4
صنعت	13623409	39.7	4191739	30.8
تأمین آب، برق و گاز طبیعی	583156.4	1.7	200659.8	34.4
ساختمان	2979913	8.7	1872857	62.8
عمده‌فروشی، خردفروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای خارجی	2988440	8.7	725673.1	24.3
هتل و رستوران	306302.8	0.9	57575.66	18.8
حمل و نقل، اینبارداری و ارتباطات	1385004	4.0	324433.5	23.4
واسطه‌گری‌های مالی	265532.5	0.8	145223.7	54.7
مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار	2033001	5.9	641171.8	31.5
اداره امور عمومی، و خدمات شهری	1089983	3.2	358431.2	32.9
آموزش	1012175	2.9	356463.7	35.2
بهداشت و مددکاری اجتماعی	770106.1	2.2	201278.7	26.1
سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی	461720.5	1.3	154724.2	33.5

مأخذ: محاسبات تحقیق

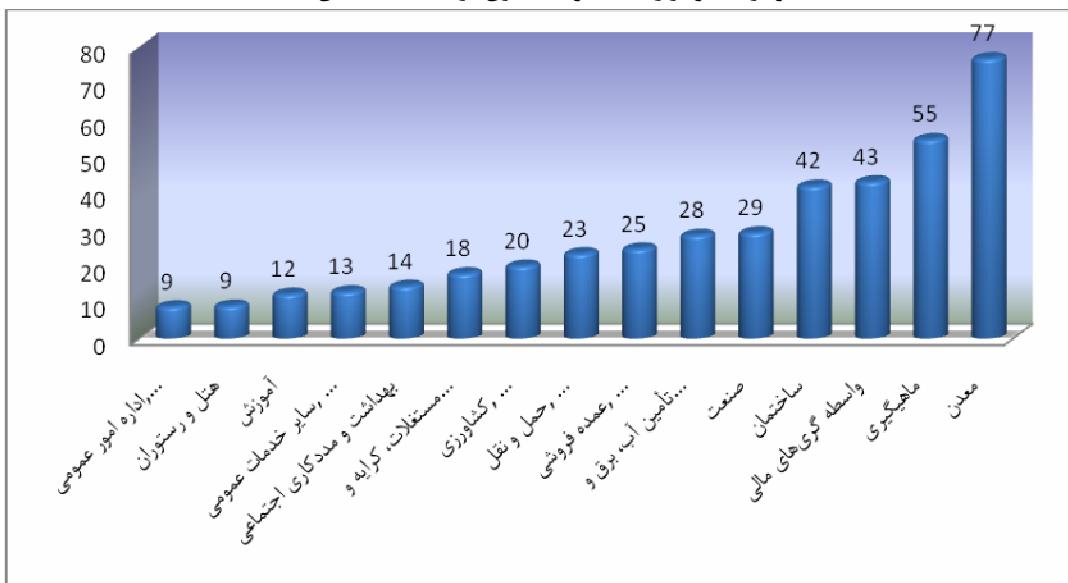
بدین ترتیب می‌توان گفت فعالیتهایی چون کشاورزی، شکار و جنگلداری، هتل و رستوران، حمل و نقل، اینبارداری و ارتباطات، عمده‌فروشی، خردفروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاهای خارجی، بهداشت و مددکاری اجتماعی دارای کمترین نوسان هستند و بخش‌های ساختمان، معدن، واسطه‌گری مالی و ماهیگیری از بخش‌های با پراکندگی بسیار ستانده هستند و ریسک بیشتری را نیز با خود به همراه دارند. نمودار ۴ نمایشی از ریسک هر یک از فعالیت‌های اقتصادی را ارائه می‌دهد.

جدول ۱۲. ریسک سرمایه‌گذاری در هر فعالیت اقتصادی با توجه به ارزش افزوده فعالیت

ریسک (درصد)	انحراف معیار	سهم از ارزش افزوده استان (درصد)	متوسط ارزش افزوده (میلیون ریال)	فعالیت
19.9	823362	20.8	4127756	کشاورزی، شکار و جنگلداری
54.7	6053	0.1	11072	ماهیگیری
76.9	285346	1.9	371171	معدن
29.1	1006852	17.4	3462298	صنعت
28.4	105808	1.9	372971	تأمین آب، برق و گاز طبیعی
41.9	856409	10.3	2044462	ساختمان
24.6	525361	10.7	2131923	عمده‌فروشی، خردۀ‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها
9.0	15713	0.9	175409	هتل و رستوران
23.3	215459	4.7	924283	حمل و نقل، انتبارداری و ارتباطات
43.1	124772	1.5	289773	واسطه‌گری‌های مالی
17.8	381701	10.8	2140204	مستغلات، کرایه و خدمات کسب و کار
8.8	111852	6.4	1275352	اداره امور عمومی، و خدمات شهری
12.2	170263	7.0	1395289	آموزش
14.4	115792	4.1	805029	بهداشت و مددکاری اجتماعی
12.9	44095	1.7	342281	سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی

منبع: محاسبات تحقیق

نمودار ۴. نمودار ریسک سرمایه‌گذاری در فعالیت اقتصادی

بدین ترتیب ۵ بخش اداره امور عمومی، هتل و رستوران، آموزش، سایر خدمات عمومی، و بهداشت و مددکاری اجتماعی کمترین ریسک و فعالیت‌هایی چون معدن، ماهیگیری، واسطه‌گری‌های مالی، ساختمان و صنعت بیشترین ریسک سرمایه‌گذاری را دارند. البته این مسئله را نیز باید مورد توجه قرار داد که یکی از علل انحراف معیار می‌تواند تغییرات مثبت یا منفی در رشد بخش‌ها باشد و اگر این رشد، مثبت و صعودی باشد یک امتیاز بخش محسوب می‌گردد. لذا در برخی رشته‌های فعالیت چون ماهیگیری به دلیل آنکه این رشته در طول سال‌های مورد بررسی مدام با رشد ارزش افزوده مواجه بوده است انحراف معیار بالا دارد.

بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی در زمرة فعالیت‌هایی است که ریسک سرمایه‌گذاری در آن کمتر از برخی دیگر از فعالیت‌هاست.

در ادامه به بررسی تخصیص اعتبارات بانکی به طرح‌های اشتغال‌زا، ایجاد مراکز کاریابی، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و صندوق مهر رضا می‌پردازیم.

۱-۳- تخصیص اعتبارات بانکی به طرح‌های اشتغال‌زا

مهمترین برنامه‌ای که در این چارچوب در طی سال‌های گذشته به اجرا درآمده است را می‌توان قانون اعطای تسهیلات به بنگاه‌های کوچک (دارای کمتر از ۵۰ نفر کارکن) و زودبازده دانست که در سال ۱۳۸۴ به تصویب هیات دولت رسید و بر اساس ماده ۳ آن بانک‌های عامل مکلف شدند طی سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸ به تدریج ۲۰ الی ۵۰ درصد منابع خود را در قالب تسهیلات ارزان قیمت بانکی در اختیار طرح‌های اشتغال‌زا زود بازده قرار دهند.

مطابق گزارش عملکرد تسهیلات بنگاه‌های اقتصادی زود بازده و کارآفرین استان زنجان که در تاریخ ۱۳۸۹/۹/۱۵ توسط استانداری زنجان منتشر شده است از ابتدای اجرای طرح در سال ۱۳۸۴ تا تاریخ انتشار گزارش از محل تسهیلات موضوع آیین‌نامه گسترش بنگاه‌های اقتصادی و کارآفرین مبلغ ۸۶۷۳ / ۳۸ میلیارد ریال به شبکه بانکی استان زنجان جهت پرداخت به طرح‌های سرمایه‌گذاری و اشتغال‌زا ابلاغ گردیده است که در جدول ذیل به تفکیک سال ارائه گردیده است:

جدول ۱۳. میزان اعتبار ابلاغی به استان زنجان در راستای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط

سال	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	جمع کل
میزان اعتبار ابلاغی به استان (میلیارد ریال)	۱۲۹۵/۸۲	۲۷۰۰	۲۷۴۵	۱۳۳۵/۶	۵۴۶/۹۶	۸۶۷۳ / ۳۸
سهم طرح‌های نیمه تمام						۶۲۷
سهم طرح‌های قرارداد منعقد نشده						۸۲۳
سهم سرمایه در گردش						۷۲۶
جمع کل						۲۱۷۶
تسهیلات پادار شده سال‌های ۸۴-۸۸ (تتمه اعتبار)						

ماخذ: استانداری استان زنجان

مطابق این گزارش:

- تعداد طرح‌های ارسالی از سوی کارگروه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان به بانک‌های عامل برابر با ۱۵۰۹۵ طرح با پیش‌بینی اشتغال‌زایی ۳۶۷۸۰ نفر و تسهیلات درخواستی به مبلغ ۹۵۳۹۹۲۴ میلیون ریال ۹۵۳۹ میلیارد و ۹۲۴ میلیون ریال) بوده است.
- تعداد ۱۱۹۲۰ طرح با میزان تسهیلات مورد نیاز به مبلغ ۵۸۴۳۶۳۸ میلیون ریال (۵۸۴۳ میلیارد و ۶۳۸ میلیون ریال) و پیش‌بینی اشتغال‌زایی برای ۲۴۱۰۲ نفر (اشتغال پیش‌بینی شده) به تصویب بانک‌های عامل استان رسیده است.
- تعداد ۱۰۷۱۵ طرح با میزان تسهیلات ۵۲۵۵۶۴۴ میلیون ریال (۵۲۵۵ میلیارد و ۶۴۴ میلیون ریال) و اشتغال‌زایی برای ۲۱۸۵۰ نفر بین مجریان و بانک‌های عامل استان عقد قرارداد شده است.
- مبلغ ۴۹۵۰۳۸۱ میلیون ریال (۴۹۵۰ میلیارد و ۳۸۱ میلیون ریال) تسهیلات برای ایجاد اشتغال برای ۲۱۶۸۱ نفر به تعداد ۱۰۶۸۶ طرح سرمایه‌گذاری پرداخت شده است. تعداد ۷۶۲۱ طرح با میزان تسهیلات دریافتی به مبلغ ۱۶۵۰۷۸۳ میلیون ریال (۱۶۵۰ میلیارد و ۷۸۳ میلیون ریال) به بهره‌برداری رسیده و برای ۱۴۶۸۳ نفر اشتغال ایجاد نموده است.

۳-۲- ایجاد و گسترش مراکز کاریابی:

شروع فعالیت کاریابی‌های غیردولتی به سال ۱۳۷۹ بر می‌گردد که کاریابی‌ها با عنوان دفاتر مشاوره شغلی و کاریابی غیردولتی در دو بخش داخل و خارج از کشور اجازه فعالیت گرفتند و رسماً واگذاری تصدی امور غیرضرور به بخش خصوصی صورت گرفت تعداد کاریابی‌ها در سال ۷۹ حدود صد مؤسسه بود که در سال ۸۹ به ۷۷۹ مؤسسه رسیده است که تقریباً ۸ برابر شده است. به موازات افزایش تعداد کاریابی‌ها آمار عملکرد آن‌ها نیز افزایش یافته است. توزیع کمی این مؤسسات در داخل و بین استان‌های کشور نامتقارن است. بیشترین تعداد کاریابی‌ها به ترتیب در استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس و اصفهان مستقر می‌باشند و کمترین تعداد کاریابی به ترتیب مربوط به استان‌های خراسان شمالی، کرمانشاه، قم، ایلام، اردبیل و زنجان می‌باشد. در حال حاضر تعداد ۱۲ مؤسسه کاریابی غیردولتی در استان زنجان در حال فعالیت می‌باشند لازم به ذکر است که میزان جمعیت فعال، سطح توسعه یافتنگی استان، میزان فعالیت‌های اقتصادی و بازرگانی، وجود شهرک‌های صنعتی، صنایع تولیدی از جمله عواملی است که وجود و یا عدم وجود این مؤسسات را در یک استان توجیه می‌کند.

مؤسسه کاریابی صرف نظر از خدماتی که ارایه می‌کند یک واحد اقتصادی محسوب می‌شود که راه اندازی آن برای مدیر مؤسسه باید توجیه اقتصادی داشته باشد در غیر این صورت واحد غیر فعال می‌گردد و یا فعالیت کاریابی تحت الشعاع دیگر فعالیت‌های مدیر قرار می‌گیرد. به همین دلیل است که کاریابی‌های غیردولتی اغلب در مناطق پر رونق شهری شکل می‌گیرند. به نظر می‌رسد ساختار پراکنش اشتغال در بخش‌های مختلف اقتصادی در استان زنجان عامل اصلی عدم گسترش فعالیت مؤسسات کاریابی در این استان است. چنانچه در بخش‌های پیشین این گزارش اشاره شد مشاغل گروه کشاورزی بیشترین سهم را در ایجاد اشتغال در استان زنجان داشته‌اند. ضمن آنکه سهم اشتغال در مناطق شهری استان زنجان تنها اندکی بیش از این رقم در مناطق روستایی است. کمیود تعداد مراکز کاریابی غیردولتی و عملکرد محدود آنان در استان زنجان را می‌توان یکی از نقاط ضعف استان در امر اجرای یکی از برنامه‌های مرتبط با سیاست‌های فعال بازار کار دانست.

جدول شماره ۱۴ حاوی اطلاعات مرتبط با عملکرد مؤسسات کاریابی طی سال‌های ۱۳۷۶-۸۷ در استان زنجان

می‌باشد:

جدول ۱۴. عملکرد مؤسسات کاریابی طی سال‌های ۱۳۷۶-۸۷ در استان زنجان

سال	تعداد فرستهای شغلی	متقاضیان کار			به کار گماشته شدگان		
		زن	مرد	جمع	زن	مرد	جمع
۱۳۷۶	۱۵۱۹	۲۹۲۷	۵۹۳۵	۸۸۶۲	۹۷۱	۸۹۲	۷۹
۱۳۷۸	۱۳۷۸	۲۵۲۳۰	۴۴۸۵۷	۶۸۶۲	۱۹۶۲۷	۶۰۸	۱۵۶
۱۳۸۰	۶۶۱۱	۸۹۷۱	۱۶۲۳۲	۱۰۹۵	۵۸۲۱	۴۴۳۲۲	۱۴۸۹
۱۳۸۱	۱۵۶۰	۸۸۸۵	۱۵۴۱۲	۶۵۲۷	۱۰۹۵	۹۵۳	۱۴۱
۱۳۸۲	۳۳۲۶	۱۲۲۲۰	۱۵۸۰۲	۴۱۹۵	۲۴۲۰	۲۰۹۹	۳۲۱
۱۳۸۴	۴۳۷۳	۹۲۱۶	۱۵۸۰۲	۶۵۸۶	۱۹۶۶	۱۳۷۵	۵۹۱
۱۳۸۵	۲۲۴۸	۲۰۰۱۳	۱۳۰۵۹	۶۹۵۴	۱۶۳۰	۱۱۹۴	۴۳۶
۱۳۸۶	۳۲۵۱	۱۹۷۶۸	۱۳۳۲۸	۶۴۴۰	۳۲۵۱	۲۴۸۱	۷۷۰
۱۳۸۷	۳۵۰۵	۳۵۰۵	۲۶۵۳	۸۵۲	۳۱۴۶	۲۴۷۰	۶۷۶

مأخذ: سالنامه آماری استان زنجان

۳-۳- آموزش‌های فنی و حرفه‌ای

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بر اساس ماده واحده شماره ۶۰۸۲ شورای انقلاب در تاریخ ۵۹/۴/۲۵ از ادغام مراکز تعلیمات حرفه‌ای، صندوق کارآموزی، کانون‌های کارآموزی و واحدهای مربوط به مطالعات نیروی انسانی و اشتغال وزارت کار و امور اجتماعی در جهت تربیت نیروی کار ماهر تشکیل گردیده است که زیرنظر وزارت کار و امور اجتماعی وظایف خود را به انجام می‌رساند. رکن اصلی فعالیت‌های سازمان، آموزش است که در قالب دوره‌های ۳ تا ۲۴ ماهه با: آموزش در مراکز ثابت، آموزش توسط تیم‌های سیار، آموزش در پادگان‌ها، آموزش در مراکز جوار کارخانه، آموزش ضمن کار، آموزش تعلیمات سرپرستی، آموزش در مرکز تربیت مری و آموزش در آموزشگاه‌های

آزاد نسبت به تأمین و تربیت نیروی ماهر مورد نیاز بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی و خدماتی کشور اقدام می‌کند. اهداف سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور عبارتند از: تربیت نیروی کار ماهر و نیمه ماهر (آموزش جویندگان کار فاقد مهارت) و نیز ارتقاء مهارت نیروی کار شاغل

در استان زنجان در حال حاضر تعداد ۱۱ مرکز آموزش ثابت و نیز ۳۹ مجتمع آموزشی آزاد فنی و حرفه‌ای در حال فعالیت می‌باشند.^۱ همچنین تعداد آموزشگاه‌های آزادی که به صورت تخصصی به امر آموزش مهارت‌جویان می‌پردازند به شرح ذیل می‌باشد:

آموزشگاه‌های مرتبط با فناوری اطلاعات: ۲۷ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با آرایش و پیرایش: ۴۹ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با خیاطی: ۴۰ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با اتومکانیک: ۲ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با عمران: ۱ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با کشاورزی: ۵ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با صنایع دستی: ۱ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با صنایع غذایی: ۴ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با اینمنی و بهداشت: ۲ آموزشگاه

آموزشگاه‌های مرتبط با امور فرهنگی: ۱ آموزشگاه

البته بسیاری از این مراکز آموزشی تخصصی در واقع واحدهای اقتصادی (صنفی و یا صنعتی) می‌باشد که در قالب برنامه‌های آموزشی «آموزش در صنایع» و یا «آموزش در جوار کار» به امر آموزش به مهارت آموزان می‌پردازند.

جدول ۱۵. عملکرد سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای طی سال‌های ۱۳۷۵-۸۷ در استان زنجان

مراکز ثابت			مریبان فعل			آموزش‌دیدگان	سال
ویژه زنان	ویژه مردان	جمع	زن	مرد	جمع		
۲	۲	۴	۲۰	۲۴	۴۴	۳۳۴۶	۱۳۷۵
۴	۴	۸	۵۴	۶۴	۱۱۸	۲۱۶۸۵	۱۳۸۰
۴	۴	۸	۹۲	۹۳	۱۸۵	۲۵۰۷۳	۱۳۸۱
۴	۴	۸	۵۵	۷۸	۱۲۳	۱۱۴۲۷	۱۳۸۲
۴	۴	۸	۴۷	۷۸	۱۲۵	۱۰۹۱۶	۱۳۸۳
۲	۵	۷	۳۴	۵۱	۸۵	۶۴۲۶	۱۳۸۴
۲	۵	۷	۳۷	۶۲	۹۹	۹۷۳۲	۱۳۸۵
۶	۶	۱۲	۱۳۴	۱۰۰	۲۳۴	۱۹۴۸۳	۱۳۸۶
۶	۶	۱۲	۲۴۸	۱۷۲	۴۲۰	۱۸۰۶۵	۱۳۸۷

مأخذ: سالنامه آماری استان زنجان

^۱ - تارنمای اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان زنجان

بررسی اثربخشی آموزش‌های فنی و حرفه‌ای در استان زنجان مستلزم آن است که آماری از میزان جذب آموزش‌دیدگان مذبور در بازار کار استان در دست باشد که متأسفانه مطالعاتی در این خصوص در دسترس نمی‌باشد.

۴-۳- صندوق مهر رضا

ایجاد صندوق مهر رضا نخستین مصوبه هیات دولت نهم در مورخ ۱۳۸۴/۶/۳ بود. صندوق اشتغال، ازدواج و مسکن مهر امام رضا (ع) مؤسسه‌ای اعتباری است که علاوه بر وظایف مندرج در آیین‌نامه صندوق حمایت از فرصت‌های شغلی وظایف ذیل را عهده‌دار است:

- اجرای برخی از مفاد برنامه‌های ماده ۱۱۲ قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، رفاهی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران
- انجام امور مربوط به جذب و اعطای هرگونه قرض‌الحسنه.
- اداره وجوده مربوط به امور اشتغال، ازدواج و مسکن جوانان.
- پذیرش وجوده و کمک‌های خیرین.
- اعطای کمک و وام قرض‌الحسنه و ارایه خدمات مرتبط.
- انجام سایر امور اعتباری مرتبط با امور اشتغال، ازدواج و مسکن جوانان.

مطابق آمار ارائه شده از سوی مدیر عامل صندوق مهر رضا در استان زنجان، از ابتدای ایجاد صندوق تا ۳ ماهه نخست سال ۱۳۹۰، بالغ بر ۳۲۱ میلیارد و ۸۳۴ میلیون ریال تسهیلات به پنج هزار و ۹۹۵ نفر پرداخت گردیده که طی بازدیدهای متعدد به عمل آمده توسط واحد نظارت ۹۸٪ درصد طرح‌ها فعال می‌باشند.^۱ ضمن آنکه ۴۰ درصد مقاضیان صندوق مهر امام رضا علیه السلام را مقاضیان شهری و ۶۰ درصد از مقاضیان را روستاییان تشکیل می‌دهند.

۴- ارزیابی سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در برنامه‌های سوم و چهارم توسعه

بطور کلی رشد عمومی عملکرد اداره کار و امور اجتماعی استان حاکی از آن است که امتیاز این اداره کل در سال ۱۳۸۴، ۷۸۹ بود که این رقم در سال پیش به ۱۵۲۹ رسیده است. در طی این سال‌ها طرح‌های مدیریت کیفیت و سامانه کنترل تردد در این اداره به اجرا درآمده است. بنابر اظهارات معاونت اداره کل کار و امور اجتماعی استان زنجان، مستند سازی آمار و ارقام و عملکرد بخش‌های مختلف صورت گرفته است.

^۱- اخبار مندرج در صندوق مهر رضا

در این میان مشکل کمبود نیروی انسانی در واحد های مختلف اداره کار دیده می شود که با توجه به اینکه دولت اشتغال کارکنان را از پایتخت به شهرستانها در دستور گذاشته است بنابراین با اشتغال تعدادی از نیروهای وزارت کار به استان ، مشکلات این بخش نیز تا حدودی مرتفع خواهد شد .

۵- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای اشتغال در بخش‌های تحت تصدی و نظارت دستگاه به منظور تعیین مزیت‌های نسبی و رقابتی بخش‌های تولیدکننده کالاها و خدمات قابل مبادله در بازار

۱-۱- نقاط قوت

✓ بهره‌گیری از خدمات الکترونیکی

استفاده از خدمات الکترونیکی به منظور افزایش پاسخ‌دهی به مشتریان و ارباب رجوع می‌تواند به عنوان یکی از نقاط مثبت اداره کل محسوب شود. این موضوع زمانی که برای رسیدگی به شکایات کارگران مورد توجه قرار گیرد نقش مهمی را در ساماندهی و حمایت از این قشر بر عهده دارد. به بیانی بهتر رسیدگی اختلافات با سیستم هوشمند سبب می‌شود سوءاستفاده احتمالی کارفرمایان را با توجه به کاهش زمان مورد بررسی شکایات به حداقل ممکن برساند.

✓ وجود تشکل‌های حرفه‌ای و صنفی مردم نهاد

✓ بهبود نسبی محیط کسب و کار و حمایت از فعالان اقتصادی

✓ افزایش سطح دانش، فناوری و جهش‌های علمی استان

۲-۲- نقاط ضعف

✓ ناچیز بودن سهم کارمندان با مدارک تحصیلات تکمیلی

یکی از مهمترین مسایلی که در مورد هر نهادی و از جمله اداره کل کار و امور اجتماعی مطرح می‌شود کم و کیف نیروی انسانی است. بر اساس سالنامه آماری استان تنها ۳ درصد از کارمندان سازمان دارای تحصیلات تکمیلی و بالاتر از لیسانس می‌باشند. این در حالی است که اگر بخواهیم مقایسه‌ای در بین این سازمان و سایر نهادهای دولتی استان داشته باشیم می‌بینیم که سهم فوق لیسانس ۴ درصد و سهم مقطع دکتری ۲ درصد از کل نیروی انسانی می‌باشد. به بیانی بهتر سهم تحصیلات تکمیلی اداره کل مذکور از میانگین نهادهای دولتی استان پایین‌تر است.

جدول ۱۶. توزیع نیروی انسانی سازمان بازرگانی استان زنجان بر حسب تحصیلات در سال ۱۳۸۶ واحد: درصد

موضوع	زیر دیپلم	دیپلم	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس	دکتری حرفه‌ای	دکتری
اداره کل کار و تأمین اجتماعی	۲۴	۹	۴۷	۳	۰	۰	۰
مجموع نهادهای دولتی	۱۷	۱۹	۱۹	۳۸	۴	۱	۱

ماخذ: سالنامه آماری استانداری زنجان، ۱۳۸۷

✓ عدم شناخت نیازهای بازار کار استان

اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان با توجه به اهداف و وظایفی که دارد باید ارتقای مهارت و توسعه ظرفیت‌های انسانی را با توجه به نیازهای بازار کار استان مورد توجه قرار دهد. در واقع مسیر آموزش باید به گونه‌ای تعریف شود که در ابتدا تقاضای مهارت و تخصص شناسایی و سپس با عطف توجه به نیاز بازار کار متناسب با آن آموزش عرضه نیروی کار در دستور کار قرار گیرد. اما نبود بانک اطلاعاتی مناسب سبب شده است که آموزش نیروی انسانی به صورت پراکنده و بدون توجه به بخش و یا بخش‌های خاصی صورت گیرد. هم چنانی که در قسمت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مشاهده می‌شود، رشته‌های مختلف و پراکندهای در سطح آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای تدریس می‌شود که به صورت عمومی است و مختص نیازهای استان و یا ظرفیت‌های بالقوه استان نمی‌باشد.

✓ عدم وجود قانون برای پرداخت حقوق کارگران

در قانون کار مجازاتی برای عدم پرداخت حقوق از طرف کارفرما پیش بینی نشده است. وجود چنین قانونی می‌تواند مستقیماً قبل از پدید آمدن مشکلات عدیده برای کارگران مشکل را حل نماید. در حال حاضر کارگری که حقوق و مزایای قانونی خود را دریافت ننموده است برای احراق حقوق خود ناچار به شکایت به مراجع قانونی می‌باشد. این موضوع موجب می‌گردد تا کارگران فقط در موقعی که رابطه کارگری و کارفرمایی شان به پایان رسیده اقدام به شکایت نمایند چرا که در غیر اینصورت خطر اخراج از طرف کارفرما برای آنها بسیار بالاست و ثانیاً دادرسی طولانی که با پرداخت هزینه از طرف دولت صورت می‌پذیرد بار اضافی را بر دوش دولت می‌گذارد. در صورت وجود چنین قانونی با ابلاغ از طرف اداره کل می‌توان قانون را اجرا نمود و حق و حقوق کارگران را به نحو شایسته ای حفظ نمود.

۳-۵- فرصت‌ها

✓ افزایش مهارت‌ها و توسعه تخصص افراد از طریق آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای

سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور بر اساس ماده واحده شماره ۶۰۸۲ شورای انقلاب در تاریخ ۵۹/۴/۲۵ از ادغام مراکز تعلیمات حرفه‌ای، صندوق کارآموزی، کانون‌های کارآموزی و واحدهای مربوط به مطالعات نیروی انسانی

و اشتغال وزارت کار و امور اجتماعی در جهت تربیت نیروی کار ماهر تشکیل گردیده است که زیرنظر وزارت کار و امور اجتماعی وظایف خود را به انجام می‌رساند. با توجه به اینکه تقاضا برای نیروی کار در بخش‌های مختلف اقتصادی بسته به مهارت افراد دارد و آموزش‌های فنی و حرفه‌ای نیز در توسعه قابلیت‌های افراد مورد توجه قرار گرفته است بنابراین آموزش‌های فنی و حرفه‌ای می‌تواند زمینه مهارت‌های افراد را توسعه و ارتقاء دهد و در صورتی که مهارت‌های مذکور با توجه به مزیت‌های استان صورت گیرد درنتیجه تقاضای نیروی کار افزایش و بیکاری کاهش می‌یابد.

✓ ارایه وام از طریق صندوق مهر امام رضا

پرداخت وام اشتغالی بر اساس دستورالعمل صندوق مهر رضا به دو گونه است. یا وام به کسب و کارهای خانوادگی (آن دسته از فعالیت‌هایی است که توسط عضو یا اعضاء خانواده در فضای مسکونی در قالب یک طرح کسب و کار بدون مزاحمت و ایجاد اخلال در آرامش واحدهای مسکونی هم‌جوار شکل می‌گیرد و منجر به تولید خدمت یا کالای قابل عرضه به بازار خارج از محیط مسکونی می‌گردد). تعلق می‌گیرد و یا تسهیلات مورد نظر به خویش فرمایی و خود اشتغالی (نوعی از اشتغال که در آن فرد مالکیت و مدیریت کسب و کار خود را عهده‌دار باشد و می‌تواند علاوه بر خود برای افراد دیگری نیز ایجاد اشتغال کند. در صورتی که این کسب و کار برای خود مالک/ مدیر و یک شاگرد ایجاد شغل نماید، از نوع خود اشتغالی خویش فرمایی می‌باشد) است. که البته تسهیلات صندوق برای کسب و کار خانگی ۵۰ میلیون ریال و برای خویش فرمایی و خوداشتغالی ۱۵۰ میلیون ریال می‌باشد. این وام به مقاضیانی بیکاری پرداخت می‌شود که توانایی انجام فعالیت اقتصادی را دارند ولی توانایی تهییه مکان اجرای طرح، ابزار و سرمایه لازم را ندارند. بنابراین پرداخت این وام به نوعی زمینه را برای توانمند شدن افراد به لحاظ مالی فراهم می‌نماید.

✓ جستجوی شغلی از طریق مراکز کاریابی

براساس ماده ۱۱۹ وزارت کار و امور اجتماعی موظف است نسبت به ایجاد مراکز خدمات اشتغال در سراسر کشور اقدام نماید. مراکز خدمات مذکور موظف هستند تا ضمن شناسایی زمینه‌های ایجاد کار و برنامه‌ریزی برای فرصت‌های اشتغال نسبت به ثبت‌نام و معرفی بیکاران به مراکز کارآموزی (درصورت نیاز به آموزش) و یا معرفی به مراکز تولیدی، صنعتی، کشاورزی و خدماتی اقدام نمایند.

بر اساس تصمیم سومین اجلاس مدیران ستادی و اجرایی وزارت متبع و به منظور گسترش و تقویت بخش خصوصی مقرر گردید وظایف مراکز خدمات اشتغال از اسفند ماه سال ۱۳۸۴ به مراکز کاریابی غیردولتی واگذار گردد و این مراکز صرفاً نقش حاکمیتی و نظارت بر مراکز کاریابی غیردولتی را بر عهده داشته باشند. همچنین مراکز

کاریابی غیردولتی از سال ۱۳۷۹ اجازه فعالیت یافتند و سیاست توسعه کمی و کیفی این مراکز در دستور کار دولت قرار گرفت.^۱

با توجه به نتایج مطالعه «فلیحی»^۲ (۱۳۸۵)، در خصوص مراکز کاریابی می‌توان گفت که مراکز کاریابی نقش مؤثری را بر گسترش فرصت‌های شغلی ایفا می‌نمایند. این مراکز به دلیل آنکه اطلاعات مناسبی را در اختیار جویندگان کار و کارفرمایان قرار داده که بر اساس این اطلاعات احتمال تصمیم‌گیری صحیح و مطلوب افزایش می‌یابد. از این رو حمایت مؤثر از مراکز کاریابی می‌تواند در راستای افزایش اشتغال به کار گرفته شود.

- ✓ وجود ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل در حوزه منابع انسانی و سرمایه‌ای
- ✓ وجود ظرفیت قابل توجه برای توسعه مشاغل خرد، خانگی، کارگاه‌ها و خوش‌های صنعتی و

تولیدی

- ✓ آغاز حرکت‌های نوین اجتماعی برای گسترش مشاغل بومی
- ✓ اصلاح روش‌های اجرایی گسترش آموزش‌های فنی و حرفه‌ای
- ✓ گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات و وجود ظرفیت‌های معطوف به کار و امور اجتماعی
- ✓ ارجاع تخلف کارفرما به مراجع قضایی

در پرونده‌های مربوط به تعطیلی کارگاه و تعقیب کارفرما بارها مشاهده شده که مراجع قضایی بازرسان کار را به عنوان شاکی خصوصی شناخته و از ایشان می‌خواهند در دادگاه حاضر شوند و پرونده را پیگیری کنند و همچنین به همراه مأمورین انتظامی به محل اعزام گردند تا کارگاه را تعطیل نمایند در صورتی که این عمل علاوه بر تبعات فراوانی که به لحاظ برخورد مستقیم بازرس کار با کارفرما برای بازرسان خواهد داشت موجبات ائتلاف وقت بازرسان و اختلال در انجام وظایف سازمانی را نیز فراهم می‌نماید. با ایجاد شعبه خاصی در دادگاه به منظور رسیدگی به این گونه پرونده‌ها در اسرع وقت تعیین گردد و همچنین یک نفر نماینده حقوقی از طرف اداره کل تعیین گردد که موارد مطروحه را از سمت شاکی حقوقی و نه حقیقی پیگیری نماید.

۴-۵- تهدیدها

- ✓ قانون کار

قانون کار از دو کanal هزینه‌های نیروی انسانی را تحت تأثیر قرار می‌دهد. اول اینکه قانون کار از طریق مقررات، ضوابط و معیارهای جدید موجب افزایش هزینه‌های نیروی انسانی می‌گردد و دوم اینکه قانون کار از طریق مشکل

^۱ مهندسان مشاور آمایش و توسعه البرز؛ مطالعه و تدوین سیاست‌های بازار کار در ایران؛ گزارش شماره ۳۲؛ ۱۳۸۹

^۲ فلیحی، نعمت؛ مطالعه وضعیت نقش و وضعیت مراکز اطلاع‌رسانی و کاریابی در استان‌های مختلف کشور و تاثیر آن بر بازار کار؛ ماهنامه کار و جامعه؛ شماره ۷۳-۷۴؛ تیر و مرداد ۱۳۸۵

کردن و یا افزایش هزینه‌های اخراج نیروی کار بر تقاضای نیروی کار مؤثر است. در چنین شرایطی به دلیل بالابودن هزینه‌های تعديل، سرعت تعديل نیروی کار کاهش می‌یابد. مطالعات مختلف (از جمله قاسمی، ۱۳۸۴ و نوبخت، ۱۳۸۵) نشان می‌دهند که قانون کار ایران انعطاف‌پذیری بازار کار را به شدت کاهش داده، دستمزد حقیقی را افزایش داده و در توسعه دامنه بیکاری مؤثر بوده است.

✓ نبود بانک اطلاعاتی مناسب در خصوص نیاز بازار کار استان

یکی از مهم‌ترین مسایلی که در خصوص بازار کار مطرح است، نبود اطلاعات مناسب و منسجم در مورد تقاضای نیروی کار در بخش‌های مختلف اقتصادی است. درواقع اگر بانک اطلاعاتی مبنی بر نیاز نیروی انسانی با توجه به مزیتهای استان تشکیل شود، نیروی انسانی نیز با عطف به این نیازها، مهارت و قابلیت‌های خود را افزایش می‌دهد. این امر سبب می‌شود که عرضه نیروی کار مناسب با نیاز بخش‌های اقتصادی صورت گیرد و افراد بیکار از آموزش‌هایی که در استان کاربرد چندانی ندارند، چشم‌پوشی نموده و وقت و زمان خود را به سمت کسب مهارت‌هایی سوق دهند که تقاضای کار برای آن وجود داشته باشد. به بیانی بهتر فراهم نمودن زمینه‌های مناسب برای ایجاد اطلاعات متقارن در بازار کار است.

✓ عدم پوشش بیمه بیکاری

بررسی و مقایسه بیمه بیکاری در ایران نشان می‌دهد از طرفی دامنه شمول و پوشش جمعیتی صندوق بیمه بیکاری در مقایسه با جمعیت بیکار بسیار محدود بوده و فقط مشمولین قانون کار و تأمین اجتماعی را که به طور غیر ارادی بیکار شده‌اند، شامل می‌شود. به طوری که تعداد مقرر بگیران بیمه بیکاری در سال ۱۳۸۵ تعداد ۱۵۷۳۱۳ نفر بوده که در مقایسه با جمعیت ۲۹۹۲ هزار بیکار در این سال تنها ۵.۳ درصد بیکاران را تشکیل می‌دهد. در استان زنجان در سال ۱۳۸۹، نرخ بیکاری ۱۰.۴ درصد جمعیت فعال است در حالی که تعداد مقرر بگیران بیمه بیکاری ۳۹۲۰ نفر بوده‌اند. بنابراین بیمه بیکاری به حدود ۱۰ درصد بیکاران تعلق گرفته است. این پوشش ناچیز مانع از اجرای سیاست‌های معطوف به انعطاف‌پذیری بازار کار و کاهش هزینه‌های استخدام و اخراج نیروی کار می‌شود.

از طرف دیگر به لحاظ نوع سیستم مقرر بیکاری، مطالعات تطبیقی^۱ انجام شده در زمینه بیکاری نشان می‌دهد که مدت پرداخت مقرر بیکاری در ایران نسبت به کشورهای هم‌جوار و مشابه در آسیا و حتی سیستم‌های سخاوتمند تأمین اجتماعی در اروپای شمالی و کانادا بیشتر است. به طوری که در ۱۶ کشور از مناطق مختلف جهان

^۱. وزارت کار و امور اجتماعی (۱۳۸۳)، بررسی سیستم بیمه بیکاری در ایران و سایر نقاط جهان؛ و مؤسسه کار و تأمین اجتماعی (۱۳۸۴)، «مقایسه تطبیقی بیمه بیکاری در ایران و سایر کشورها».

بيانگر اين است که سقف دوره پرداخت ده کشور کمتر از ۱۲ ماه، در سه کشور ۱۲ ماه، در یک کشور ۲۴ ماه و در دو کشور ۳۶ ماه بوده است. در حالی که در ایران با توجه به قانون بيمه بيکاري اين سقف ۵۰ ماه است. علاوه بر اين مقرري بگيراني که داراي ۵۵ سال سن باشند مي‌توانند تا رسيدن به سن بازنشيستگي از مزاياي بيکاري بهره‌مند گردند.

مقاييسه نسبت درآمد- هزينه بيمه بيکاري در استان زنجان بسيار راهگشاست. نسبت درآمد به هزينه بيمه بيکاري در سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ به ترتيب ۰.۷۱۳، ۰.۵۵۴ و ۰.۶۹۸ بوده است. اين ارقام به خوبی نشان مى‌دهد که بين منابع و مصارف بيمه بيکاري تناسب وجود ندارد و در شرایط فعلی، در عمل امكان افزایش بيمه بيکاري وجود ندارد.

مقاييسه بين بيکاري ايران و طرح‌های بيمه بيکاري در ساير کشورهای مورد مطالعه نشان مى‌دهد که قانون مذكور امتيازات بيشرتري را برای بيشهشدن‌گان در نظر گرفته است و يا حداقل امتيازات آن برای بيشهشدن‌گان در رديف کشورهایی است که سهل‌ترین شرایط را دارند. بنابراین مقرري بگيران ترجيح مى‌دهند که تا پایان دوره قانونی زير پوشش صندوق بيمه بيکاري باقی بمانند. بر اين اساس به نظر مى‌رسد اصلاح قانون بيمه بيکاري در مواردي از جمله کاهش طول دوره استفاده از مقرري بيمه بيکاري، تناسب بين مدت استفاده از بيمه بيکاري با حق بيمه پرداختي و مشاركت دولت با پرداخت سهمي مشخص از صندوق بيمه بيکاري به منظور توسيعه دامنه پوششی بيمه بيکاري ضروري به نظر مى‌رسد.^۱

۶- تعين اهداف کمي دستگاه در دوران برنامه پنجم

در سند برنامه راهبردي توسيعه استان زنجان، مقرر شده است که نرخ بيکاري اين استان مى‌باید به لحاظ کمي از رقم ۸.۴ درصد در سال ۱۳۸۸ به ۷ درصد در انتهای سال برنامه پنجم دست يابد.

جدول ۱۷. اهداف کمي دستگاه در دوران برنامه پنجم

رديف	شاخص‌های کليدي توسيعه	واحد اندازه‌گيری	وضعیت سال پايه		بيش‌بینی سال ۱۳۹۴
			سال	مقدار	
۱	نرخ بيکاري	درصد	۱۳۸۸	۸.۴	۷

مأخذ: برنامه راهبردي توسيعه استان زنجان

ديگر اهداف كيفي مربوط به اشتغال در برنامه پنجم بدین شرح است:

۱. مهندسان مشاور آمایش و توسيعه البرز؛ مطالعه و تدوين سياست‌های بازار کار در ايران؛ گزارش شماره ۳۲؛ ۱۳۸۹

- افزایش ضریب نفوذ بیمه‌های اجتماعی به کلیه نیروهای شاغل
- افزایش ضریب نفوذ بیمه درمانی به تمامی آحاد مردم
- برقراری نظام چند لایه تأمین اجتماعی شامل مساعدت‌های اجتماعی، بیمه پایه اجتماعی و درمانی،
بیمه‌های مکمل، بازنشستگی و درمانی
- ارتقای شاخص‌های محیط کسب و کار
- ساماندهی بیمه‌های سلامت
- ارتقای شاخص توسعه انسانی
- افزایش نرخ مشارکت نیروی کار
- ارتقای شاخص بهره‌وری کار و سرمایه
- ارتقای شاخص‌های فرهنگی و اجتماعی
- کاهش حوادث ناشی از کار
- کاهش میانگین زمان رسیدگی به اختلافات کارگری و کارفرمایی
- افزایش آموزش‌های مهارتی و کارآفرینی
- ارتقای شاخص‌های کارآفرینی

۷- راهبردهای اساسی اشتغال دستگاه در دوران برنامه پنجم

در سند برنامه راهبردی توسعه استان زنجان، استراتژی‌ها و راهبردهای اساسی استان در جهت توسعه اقتصادی و اجتماعی استان مطرح شده است. در این بخش، به ارایه آن دسته از راهبردهایی که در حیطه اشتغال می‌گنجد می‌پردازیم:

- اولویت اعطای تسهیلات بانکی و مشوق‌های غیرمالی استان به سرمایه‌گذاری واحدهای کوچک مقیاس و مکمل زنجیره‌های تولید
- حمایت از سرمایه‌گذاری با ارزش افزوده بالا
- ایجاد زمینه‌های اشتغال، فعالیت و سرمایه‌گذاری توسط بخش عمومی، تعاونی و خصوصی استان به منظور نگهداشت و جذب نیروهای نخبه، ماهر و متخصص بومی و غیربومی
- اولویت استان در جذب منابع خارجی در تکمیل زیرساخت‌های اقتصادی و زیربنایی

۸- سیاست‌ها و اقدامات اجرایی دستگاه برای پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم

مجموعه سیاست‌ها و اقدامات اجرایی اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان در جهت پیشبرد اهداف توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری، طی برنامه پنجم به شرح زیر می‌باشد:

- تنظیم بازار کار و سیاست‌گذاری اشتغال
- تلاش در جهت ایجاد تعادل در عرضه و تقاضای بازار کار
- تلاش در جهت افزایش انعطاف بازار کار و کاهش هزینه‌های تبعی استفاده از نیروی کار
- نیازسنجی بازار کار و ارایه اطلاعات پالایش شده
- افزایش صادرات خدمات فنی و مهندسی و پزشکی از طریق اعزام نیروی کار
- ارتقای سهم فعالیت‌های کارآفرینی در ارزش افزوده تولیدی استان
- توسعه خلاقیت، نوآوری و کارآفرینی از طریق ایجاد نهادهای توسعه کارآفرینی
- برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری توسعه اشتغال در بخش‌های مختلف اقتصادی استان
- بهبود شاخص‌های فضای کسب و کار از طریق نظرارت و ارایه پیشنهادهای کاربردی
- نظرارت بر ارایه فرصت‌های عادلانه اشتغال برای جویندگان کار
- شناسایی ظرفیت‌های اشتغال جدید بر اساس روندهای فنی و علمی
- گسترش کسب و کار خانگی و مشاغل از راه دور

- تلاش در جهت بهبود مستمر فضای سرمایه‌گذاری و تولید در سطح استان
- آینده‌پژوهی در روند و فضای اشتغال استان به منظور شناسایی مشاغل جدید و مهارت‌های مورد نیاز و برنامه‌ریزی منابع انسانی
- تلاش در جهت گسترش و استفاده بهینه از ظرفیت‌های اقتصادی دارای مزیت مانند گردشگری و حق ترانزیت
- تجاری سازی ایده‌ها و پشتیبانی از شرکت‌های کوچک، نوآور و نوپا
- ارتقای استانداردهای امنیت محیط کار
- ارتقا و توسعه منابع انسانی استان از طریق ارایه آموزش‌های مهارتی بر اساس نیازهای بازار کار
- تأمین دسترسی عمومی به خدمات آموزش مهارتی
- افزایش بهره‌وری در اقتصاد ملی با افزایش مهارت‌های کاربردی و دانش نیروی کار
- تدوین و انتشار استانداردهای مهارتی لازم در مشاغل نو و دانش بنیان
- ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی
- بهبود روابط کارگر و کارفرما از طریق گفتگوهای اجتماعی
- نیازسنجی، طراحی و اجرای دوره‌های آموزشی مورد نیاز کارگران، کارفرمایان، کارآفرینان و کارشناسان

۹- برنامه دستگاه برای سازماندهی و اجرای طرح‌های سرمایه‌گذاری بخش عمومی، خصوصی و تعاونی

جدول زیر تعداد پروژه‌های استانی در دست اجرا را در اداره کل کار و امور اجتماعی استان زنجان نشان می‌دهد.
مطابق با این جدول از مجموع ۱۳۹۸ پروژه استانی، ۱۰ طرح (معادل ۶۵۰ درصد) به این دستگاه اختصاص دارد.

جدول ۱۸. پروژه‌های استانی در دست اجرا بر حسب دستگاه اجرایی

ردیف	درصد پیشرفت	کار و امور اجتماعی استان	تعداد طرح‌ها	سهم
۱	کار و امور اجتماعی استان	۱۰	۰.۶۵	
جمع		۱۳۹۸	۱۰۰	

مأخذ: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

جدول زیر گویای آن است که از ۱۰ طرح استانی اختصاص یافته به اداره کار و امور اجتماعی استان، شهرستان زنجان بیشترین سهم را در میان دیگر شهرستان‌ها دارد است زیرا در این شهرستان ۴ طرح و در دیگر شهرستان‌ها تنها ۱ طرح و خرمدره ۲ طرح در نظر گرفته شده است.

جدول ۱۹. سهم پژوههای استانی سازمان کار و امور اجتماعی

ردیف	شهرستان	تعداد طرح	سهم
۱	ابهر	۱	۱۰
۲	خذابنده	۱	۱۰
۳	خرمدره	۲	۲۰
۴	درسطح استان	۱	۱۰
۵	زنجان	۴	۴۰
۶	طارم	۱	۱۰
جمع کل استان			۱۰۰

مأخذ: معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور

مطابق با اطلاعات موجود در سامانه ملی نظارت همگانی بر طرح‌های عمرانی کشور، اداره کار و امور اجتماعی استان زنجان می‌باید تا انتهای سال ۱۳۹۰، ۹ پژوهه را به اتمام رساند. این در حالی است که هیچ یک از پژوههای فهرست شده، تاکنون به لحاظ فیزیکی پیشرفتی نداشته‌اند.

جدول ۲۰. فهرست پروژه‌ها و طرح‌های اداره کل کار و امور اجتماعی استان زنجان

ردیف	عنوان پروژه	عنوان طرح	شهرستان	پیشرفت فیزیکی	پیشرفت تعهد	سال شروع	سال پایان
1	احداث یک باب سالن ورزشی در شهرستان ابهر	احداث ۳ سالن ورزشی کارگری در شهرستان‌های ابهر ، خدابنده ، طارم (تعهدات سفر)	ابهر	0	100	85	90
2	احداث یک باب سالن ورزشی در شهرستان طارم(مطلوبات پیمانکار)	احداث ۳ سالن ورزشی کارگری در شهرستان‌های ابهر ، خدابنده ، طارم (تعهدات سفر)	طارم	0	100	85	90
3	تعمیر ساختمان‌های اداری کل کار و امور اجتماعی	خرید تجهیزات و تعمیر ساختمان‌های اداری اداره کل کار و امور اجتماعی	درسطح استان	0	50	90	90
4	تکمیل سالن ورزشی کارگران شهرستان خرمدره	تکمیل سالن ورزشی کارگران شهرستان خرمدره (تعهدات سفر)	خرمدره	0	100	85	90
5	تکمیل و بهسازی چمن فوتبال کارگران	تکمیل و بهسازی چمن فوتبال کارگران	خرمدره	0	0	90	90
6	تکمیل یک باب سالن ورزشی در شهرستان خدابنده	احداث ۳ سالن ورزشی کارگری در شهرستان‌های ابهر ، خدابنده ، طارم (تعهدات سفر)	خدابنده	0	100	85	90
7	خرید تجهیزات اداری کل کار و امور اجتماعی	خرید تجهیزات و تعمیر ساختمان‌های اداری اداره کل کار و امور اجتماعی	درسطح استان	0	46	90	90
8	خرید رایانه و تجهیزات جانبی اداره کل کار و امور اجتماعی	خرید رایانه و تجهیزات جانبی اداره کل کار و امور اجتماعی	درسطح استان	0	50	90	90
9	فنوس کشی اطراف زمین چمن فوتبال	تعمیر و نگهداری فضاهای ورزشی کارگری استان	خرمدره	0	100	88	90

مأخذ: سامانه ملی نظارت همگانی بر طرح‌های عمرانی، وزارت کشور

۱۰- برآورد سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای تحقق اهداف کمی دستگاه به تفکیک بخش‌های عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم برای فعالیت‌های تحت پوشش دستگاه^۱

جهت برآورد سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم به سه شیوه عمل شد. ابتدا با استفاده از جدول داده ستانده سرمایه‌گذاری مورد نیاز برای هر فرصت شغلی جدید در استان به تفکیک فعالیت‌های اقتصادی محاسبه گردید و در مشاغل جدید مورد نیاز استان به تفکیک فعالیت‌ها ضرب شد. و به این ترتیب سرمایه‌گذاری استان محاسبه گردید ولی نتایج دچار کم برآورده بود و میزان آن با تولید ناخالص داخلی استان تطابق نداشت. در روش دوم از نسبت افزایش سرمایه به افزایش محصول (ICOR) استفاده گردید. نتایج این روش بهتر از روش اول بود و به نظر می‌رسید با سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق دارد. در روش سوم از نسبت سرمایه‌گذاری به تولید در بخش‌های مختلف در جدول داده ستانده استانی استفاده شد. در نهایت نتایج روش دوم مبنای تنظیم سند قرار گرفت چرا که هم با معیار سهم سرمایه‌گذاری در تولید ناخالص داخلی تطابق داشت و هم سهم بخش‌های مختلف از سرمایه‌گذاری استان منطقی بود.

پیش‌بینی می‌شود در دوره برنامه پنجم توسعه سرمایه‌گذاری در استان زنجان از 6856615 میلیون ریال در سال ۱۳۹۰ به 10285627 میلیون ریال در سال ۱۳۹۴ ارتقا یابد. در این دوره سرمایه‌گذاری در استان زنجان صورت گیرد. در واقع لازمه رشد ۸.۲ درصدی تحقق آن است که در این دوره مجموعاً 42405382 میلیون ریال سرمایه‌گذاری در استان انجام شود و در صورتی که تلاش لازم برای تحقق این میزان سرمایه‌گذاری صورت نپذیرد بیکاری در استان بیش از ۷ درصد خواهد شد.

در فاصله سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ سهم بخش صنعت از سرمایه‌گذاری بیش از سایر بخش‌ها و بالغ بر 10337606 میلیون ریال است و ۲۴.۴ درصد از سرمایه‌گذاری استان به این بخش اختصاص خواهد یافت. واسطه‌گری مالی و عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه موتوری و کالاهای شخصی و خانگی به ترتیب با سهم‌هایی معادل ۱۷.۹ و ۱۳.۱ درصد در رتبه‌های بعدی سرمایه‌گذاری استان زنجان قرار می‌گیرند.

پیش‌بینی می‌شود کمترین سرمایه‌گذاری در شیلات انجام گیرد، به طوری که اعداد برآورده نشان می‌دهد که این بخش در دوره برنامه پنجم در مجموع ۱۳۷۰۳ میلیون ریال سرمایه را جذب می‌کند. هتل و رستوران و مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب از دیگر بخش‌هایی هستند که طبق پیش‌بینی‌های صورت گرفته کمترین سرمایه‌گذاری در آنها انجام می‌پذیرد.

^۱ در این بخش نیز به علت فقدان آمارها و اطلاعات مورد نیاز از «سایر خدمات عمومی، اجتماعی شخصی و خانگی» که در بردارنده فعالیت‌های اداره کار و امور اجتماعی می‌باشد جهت انجام محاسبات پیش‌بینی سرمایه‌گذاری استفاده شده است.

بر طبق جدول زیر ملاحظه می‌شود که میزان سرمایه‌گذاری در بخش سایر خدمات عمومی، اجتماعی، شخصی و خانگی که تربیت بدنی نیز در زمرة این رشته فعالیتی جای می‌گیرد، در سال ۱۳۹۰ معادل ۱۳۱۶۴۰ میلیون ریال به ۱۹۳۹۲۸ میلیون ریال در سال ۱۳۹۴ خواهد رسید.

جدول ۲۱. پیش‌بینی سرمایه‌گذاری بر حسب فعالیت‌های عمدۀ اقتصادی در دوران برنامه پنجم توسعه به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیون ریال)

جمع برنامه پنجم	دوران برنامه پنجم ^۱					شرح
	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱	۱۳۹۰	
4428514	1026638	950770	880504	815433	755170	کشاورزی، شکار و جنگلداری
13703	3023	2875	2734	2599	2472	شیلات
2054164	496913	449574	406745	367997	332935	استخراج معدن
10337606	2609087	2304849	2036085	1798661	1588924	صنعت- ساخت
1433987	332490	307894	285109	264010	244484	تأمین برق، گاز و آب
921732	238277	207613	180895	157615	137331	ساختمان
5573552	1330906	1212780	1105139	1007055	917671	عمده‌فروشی، خردفروشی، ...
106611	22809	22040	21295	20580	19887	هتل و رستوران
3409780	801143	736550	677161	622561	572365	حمل و نقل و انتبارداری و ارتباطات
7572483	1883925	1677883	1494372	1330932	1185371	واسطه‌گری‌های مالی
233423	52093	49235	46536	43986	41572	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
1001343	221547	210358	199731	189642	180065	اداره امور عمومی، ...
2754190	654191	597868	546402	499359	456369	آموزش
1757899	418656	382057	348656	318174	290357	بهداشت و مددکاری اجتماعی
806396	193928	176026	159776	145026	131640	سایر خدمات عمومی، شخصی، خانگی و اجتماعی
42405382	10285627	9288371	8391141	7583629	6856615	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

با توجه به ارزیابی‌های کارشناسی، سرمایه‌گذاری مورد نیاز به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و به تفکیک بخش‌ها به شرح ذیل برآورد شده است.

طبق جدول زیر ملاحظه می‌شود که در سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، شخصی و خانگی کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم به میزان ۸۰۶.۴ میلیارد ریال است که از این میزان سهم بخش تعاضی معادل ۹۶.۸٪، بخش عمومی ۴۰.۳٪ و بخش خصوصی معادل ۶۶۹.۳ میلیارد ریال می‌باشد.

جدول ۲۲. سرمایه‌گذاری مورد نیاز در برنامه پنجم استان به تفکیک گروه‌های عمدۀ فعالیت و بخش مجری به قیمت ثابت سال ۱۳۸۶ (میلیارد ریال)

خصوصی	توزيع سرمایه‌گذاری		کل سرمایه‌گذاری در دوران برنامه پنجم	گروه‌های عمدۀ فعالیت
	عمومی	تعاونی		
3144.2	398.6	885.7	۴۴۲۸.۵	کشاورزی، شکار و جنگلداری
9.7	0.5	3.4	۱۳.۷	شیلات
1663.9	184.9	205.4	۲۰۵۴.۲	استخراج معدن
7753.2	1033.8	1550.6	۱۰۳۳۷.۶	صنعت-ساخت
286.8	1003.8	143.4	۱۴۳۴.۰	تأمین برق، گاز و آب
645.2	46.1	230.4	۹۲۱.۷	ساختمان
5099.8	83.6	390.1	۵۵۷۳.۶	عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، ...
85.3	5.3	16.0	۱۰۶.۶	هتل و رستوران
2898.3	170.5	341.0	۳۴۰۹.۸	حمل و نقل و انبارداری و ارتباطات
6360.9	302.9	908.7	۷۵۷۲.۵	واسطه‌گری‌های مالی
217.1	4.7	11.7	۲۳۳.۴	مستغلات، اجاره و فعالیت‌های کار و کسب
180.2	801.1	20.0	۱۰۰۱.۳	اداره امور عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی اجباری
2093.2	247.9	413.1	۲۷۵۴.۲	آموزش
1406.3	140.6	210.9	۱۷۵۷.۹	بهداشت و مددکاری اجتماعی
669.3	40.3	96.8	۸۰۶.۴	سایر فعالیت‌های خدمات عمومی، شخصی و خانگی
32513.5	4464.5	5427.4	۴۲۴۰۵.۴	جمع

مأخذ: محاسبات مشاور استانی

۱۱- تأمین منابع مالی برای سرمایه‌گذاری‌های بخش عمومی، خصوصی و تعاونی در دوران برنامه پنجم

به طور کلی تأمین منابع مالی این بخش جهت انجام سرمایه‌گذاری از محل بودجه ملی، بودجه استانی و درآمد اختصاصی دستگاه تأمین می‌شود.

۱۲- تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و توسعه سرمایه‌گذاری در بخش‌های خصوصی و تعاونی

یکی از مهمترین وظایف اداره کار و امور اجتماعی استان‌ها نظارت بر روابط بین کارگر و کارفرما و همچنین نظارت بر تظکل‌های کارگری و کارفرمایی، نظارت بر شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی نیروی انسانی، بازرگانی و

نظرات بر شرایط محیط کار می‌باشد. در این بند به ارایه برخی تعهدات دستگاه در حوزه‌های آموزش، ساده‌سازی مقررات، وضع ضوابط استاندارد می‌پردازیم.

مجموعه فعالیت‌هایی که در چارچوب این محورها صورت می‌گیرد، موجب افزایش اشتغال و انجام سرمایه‌گذاری در طول برنامه پنجم خواهد شد که در ادامه بدانها می‌پردازیم.

۱-۱۲- آموزش

- ارایه برنامه‌های کوتاه مدت و بلندمدت در خصوص برگزاری دوره‌های آموزشی برای کارگران و کارفرمایان
- برگزاری دوره آموزشی ویژه کارفرمایان در خصوص قوانین کار در کشور
- ایجاد ارتباط مؤثر و مداوم میان تشکل‌های کارگری و کارفرمایی استان
- برگزاری جلسات، نشست‌ها، سمینارها، کارگاه‌های آموزشی و همایش جهت ارایه آموزش‌های تکمیلی برای کارگران و کارفرمایان
- برگزاری دوره‌های شیوه‌های نوین مدیریت برای مدیران کارخانه‌ها و کارگاه‌ها
- برگزاری دوره‌های آموزشی تخصصی متناسب با نیازهای کارگران در حوزه قوانین و حقوق کارگری
- برگزاری دوره آشنایی کارفرمایان با استانداردهای محیط کار

۲-۱۲- ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری

شرکت‌های خدماتی و پشتیبانی تأمین نیروی انسانی موظف به اخذ تاییدیه از اداره کار استان‌ها می‌باشند در این راستا ساده‌سازی مقررات و تشریفات اداری می‌تواند به بهبود شرایط کمک شایانی نماید.

از طرف دیگر مهم‌ترین مرجع رفع اختلاف بین کارگر و کارفرما، ادارات کار استان‌ها می‌باشند و ساده‌سازی فرایندهای رسیدگی به اختلافات بسیار مهم می‌باشد.

همچنین از دیگر تعهدات دستگاه برای تسهیل ایجاد اشتغال و سرمایه‌گذاری می‌توان به موارد زیر اشاره داشت:

- تحقق عدالت اجتماعی و ایجاد فرصت‌های برابر و ارتقای شاخص‌هایی از قبیل حداقل درآمد، آموزش، سلامت و درآمد سرانه
- اجرای قوانین مرتبط چون قانون کار، قانون تأمین اجتماعی، قانون بخش تعاونی اقتصاد، قانونی ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی
- توسعه منابع انسانی با رویکرد آینده پژوهی از طریق تعمیق و گسترش آموزش‌های مهارتی

- تلاش در جهت ارتقای سطح مولفه های رفاه اجتماعی (سطح اشتغال، سطح بهداشت و تأمین شرایط مناسب زندگی و ...)
- گسترش قلمرو و شمول فعالیتها به آحاد جامعه
- بهبود دسترسی تعاونی ها به مجوزها، منابع و امکانات سرمایه‌گذاری و بازارهای نهایی
- ایجاد تعادل در بازار کار و تنظیم روابط کار و تأمین مصالح ذینفعان در عرصه کار و تولید
- حمایت، صیانت و حفاظت از نیروی کار
- شناخت و مدیریت بازار کار و ایجاد نظام جامع اطلاعات بازار کار
- گسترش و ارتقای فرهنگ کار، تولید، کارآفرینی و استفاده از تولیدات داخلی